Ára: 200 FORINT

69. évf. 9. szám 2014. május 15. Ijjár 15. 5774.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

A Menetelés az életért – Zuglóban (3. old.)

Az Élet Menete – a Rákóczi úton (4–5. old.)

Befejeződött a „Síp utca” átvilágítása

Interjú Heisler Andrással az eredményről

Elnök úr! Befejeződött a Síp utcában a szervezet átvilágítása, de nem kapunk híreket annak eredményéről. Kérem, tájékoztassa újságunkon keresztül a zsidó közéletet.

A hír igaz. Az átvilágítás befejeződött. De javaslom, kezdjük az elejéről. Mintegy tíz hónappal ezelőtt – mikor megválasztottak elnöknek – tevékenységem indításaként a Mazsihisz teljes körű átvilágítását kezdeményeztem, amely nemcsak pénzügyi átvilágítást, hanem szervezeti, jogi és gazdasági átvilágítást is jelent. Szövetségünk vezetése támogatta javaslatomat, a BZSH elnöke is az ügy mellé állt, így aztán mind a Mazsihisz, mind a BZSH közgyűlései megszavazták az átvilágítás végrehajtását. Ez rendkívül erős legitimációt jelentett, ráadásul az átvilágítás irányításáért és ellenőrzéséért nem az adminisztráció, hanem a társadalmi vezetés vállalt felelősséget – amit én a siker zálogának tartottam.

Mennyibe került ez a két szervezetnek?

A két szervezet jogi, szervezeti és gazdasági átvilágítása áfával együtt 20,5 millió forintba került. Ez tartalmazza az átvilágítást végző szervezet és a projektmenedzser felé történő kifizetéseket is. Tisztában vagyok vele, hogy jelentős összeg, de tekintettel arra, hogy a rendszerváltást követő dinamikus fejlődés során még soha nem került sor a szervezet működésének elemzésére, vezetőtársaimmal együtt úgy gondoltuk, fontos annak végrehajtása.

Hogyan választották ki az átvilágítást végző szervezetet? Volt pályáztatás?

Igen, pályázatot írtunk ki, majd négy szervezetet hívtunk meg a versenyre, volt köztük könyvvizsgáló és adótanácsadó, neves ügyvédi iroda és nagy nemzetközi tanácsadó vállalat is. A pályázat többfordulós volt, a végső döntést a Mazsihisz vezetősége, illetve a BZSH elöljárósága hozta meg, figyelembe véve a Számvizsgáló Bizottság véleményét is. A kiválasztott cég a Correct Pénzügyi és Könyvszakértő Kft. lett. Egyben felhatalmazást kaptak a szervezetek elnökei, hogy a szerződéseket írják alá. Ez fontos mozzanat volt: így lehetett biztosítani ugyanis, hogy a munka az adminisztráció vezetőjétől független mederben haladjon, elkerülve azt a csapdahelyzetet, ahol az átvilágított apparátus vezetőjének kell teljesítésigazolást adnia éppen a munkájukat átvilágító cég számláinak kifizetéséhez. A társadalmi kontrollt ebben a formában megfelelően lehetett működtetni.

Többen megkérdőjelezték, miért kellett az átvilágítást végző szervezet mellé még egy projektmenedzseri megbízást is kötni. Volt ennek indokoltsága, és nem lehetett volna azt társadalmi munkában ellátni?

Utólag már biztosak vagyunk abban, hogy a projektmenedzseri megbízás a munka hatékonyságát és a végrehajtás pontosságát rendkívüli mértékben emelte, miközben a végrehajtás bruttó költségei csak néhány százalékkal módosultak. A Mazsihisz és a BZSH vezetői meg voltak győződve arról, hogy csak professzionális megbízással lehet elvárásokat támasztani a projektmenedzser felé. Olyan embert választottunk, akinek már volt szakmai tapasztalata hasonló feladatok ellátásában, független az adminisztrációtól, s közben rendelkezik a Síp utca és intézményei működéséről átfogó ismeretekkel. Választásunk Horváth Józsefre, a BZSH lágymányosi körzetének elnökére esett. Ő már a pályázatkiírásban is részt vett, társadalmi munkában segítette a pályázat lebonyolítását, a szerződéskötést. Projektmenedzseri szerződtetése és munkavégzése az egyik leghatékonyabb döntésünknek bizonyult. A vezetés így folyamatosan kézben tudta tartani a folyamatokat, elvárásainkat pedig a felmérést végző partnerünk teljesíteni tudta.

Mit tudhatunk az elkészült jelentésről?

A jelentés a Mazsihisz, a BZSH és összes intézményeik jogi, szervezeti és gazdasági átvilágítását tartalmazza a 2012. évre és a 2013. év első félévére vonatkozóan. A dokumentum maga egy kétszázhetven oldalas tömény szakmai anyag. Megalkotóik különös alapossággal, részletességgel és objektivitással igyekeztek rögzíteni a folyamatokat, a felmerülő hiányosságokat és rendellenességeket. Függetlenségük biztosította, hogy a felmerült problémák bekerüljenek az anyagba. Ilyen részletességű átvilágítást kevés szervezet mondhat magáénak, ez már önmagában is érték. Ráadásul – hangsúlyozom – a Síp utcában az elmúlt évtizedekben soha nem történt meg a szervezet működésének tudatos vizsgálata, aminek terheit még sokáig cipelni fogjuk magunkkal.

A jelentésben tömegével vannak olyan szenzitív adatok, melyek nem a nyilvánosságra tartoznak. Rossz tapasztalataink miatt a jelentést ezért nem kértük elektronikus formátumban: az átvilágító cég azt két példányban, papír alapon adta át nekünk, mindenféle titoktartási nyilatkozatok kölcsönös aláírását követően.

Sokan sérelmezik, hogy az anyagot a Mazsihisz vezetősége és a BZSH elöljárósága titkosítani akarja. Ön mindig transzparenciáról szokott nyilatkozni. Nem gondolja, hogy a kettő összeegyeztethetetlen?

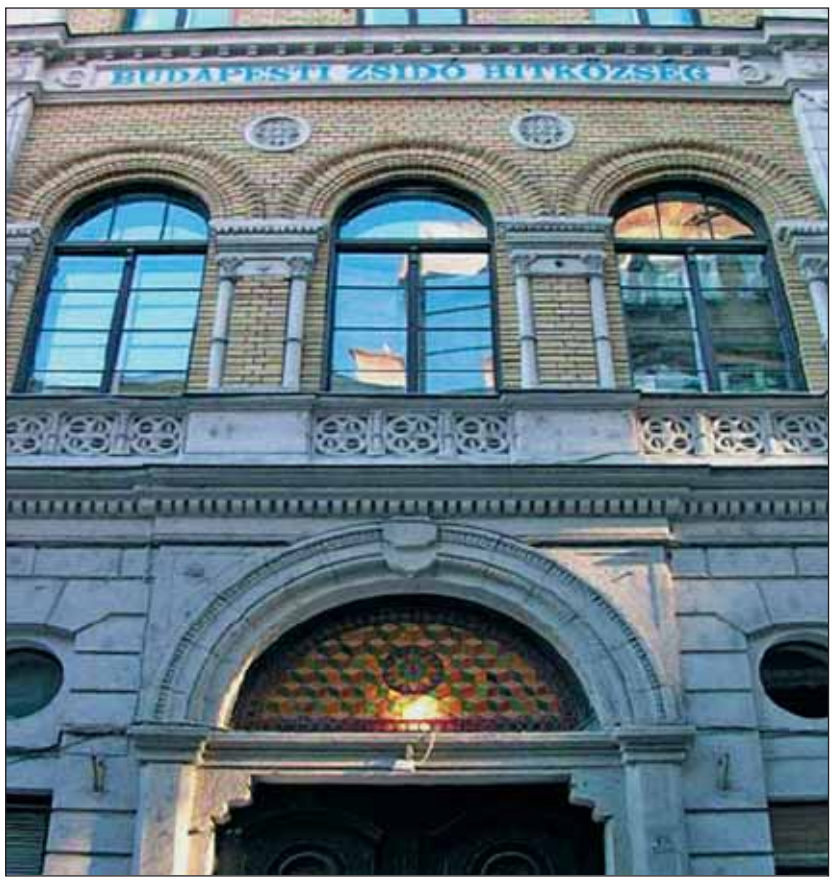

(Forrás: erzsebetváros.hu)

Nem gondolom. Minden szervezetnek megvannak ugyanis a saját érdekei és jó esetben céljai. A Mazsihisznél és a BZSH-nál az átvilágítás elindítása során a célok közösek voltak. Meg akartuk ismerni kevéssé transzparens működésünk alapjait, látni akartuk a hibás működési mechanizmusokat, meg akartuk tudni, hogy léteznek-e a szervezetben működési kockázatok – ha igen, melyek azok, illetve fel akartuk térképezni, található-e olyan működési anomália, mely azonnali intézkedéseket igényel.

Mindhárom kérdéskörre vonatkozóan rendkívül sok és hasznos adatot kaptunk. A Mazsihisz (és a BZSH) érdeke az, hogy a feltárt problémák megoldásra kerüljenek, érdeke az, hogy a jelenleginél hatékonyabb, a közösséget jobban szolgáló, annak érdekvédelmét erősebben biztosító szervezetté váljon, de nem érdeke az, hogy médiaszenzációkat szolgáltasson. Én az átvilágítás dokumentumát egy feladatlistának tekintem, aminek a végrehajtását az adminisztrációnak a lehető legsürgősebben el kell kezdenie. Ezért is tartom fontosnak az ügyvezető igazgatói poszt mielőbbi betöltését.

Kérem, mondjon végre valami konkrétumot is.

Rendben, tekintsünk rá először magára a szervezetre. A jelentés szerint nincsenek lebontott hatáskörök, bizonytalanok a felelősségi rendszerek, sőt az egyes szervezeti egységek szintjén sincsenek egységesen elfogadott alapelvek és elvárások, melyek magas szinten szabályoznák és előírnák az elvárt, illetve célul kitűzött magatartási formákat és működtetési feltételeket. A szervezet irányításában ezért jellemző, hogy a megfelelő szabályozottság hiányában szinte minden döntés az ügyvezető igazgató szintjére csúszott fel.

A belső ellenőrzésnek nincsen munkaterve, a vizsgálatok esetlegesek, és talán a legnagyobb baj, hogy az egyébként helyes belső ellenőri megállapításokból szinte semmi nem került átültetésre a napi gyakorlatba.

A szervezetek jogi helyzetének újraszabályozása sem megkerülhető. Az új törvényekhez kell igazítani alapszabályainkat, a szervezeti és működési szabályzatokat, a korábbi anomáliák elkerülése végett rendezni kell a választásaink rendszerét – ezt javasolja az anyag.

Nincsenek szabályzatok a vállalkozások kiválasztására, nincs versenyeztetési szabályzat, emiatt a külső partnerekkel történő szerződéskötések is esetlegesek. A régóta együttműködő külső partnerek árai nincsenek kontrollálva, a szerződések időszaki felülvizsgálata nem történik meg.

Nincs vagyongazdálkodási terv, a szervezetek a vagyonukat csak használják, de nem gazdálkodnak velük.

Konkrét, a gazdálkodásban eredményt hozó változásokat is tartalmaz az anyag?

Igen, ilyen jellegű megállapításokat is találhatunk benne. Ezt kimondottan szenzitív kategóriának minősítem, ezért a vezetőséggel és a számvizsgáló bizottság tagjaival szeretném megosztani. Annyit azért elárulnék, hogy hatása az átvilágítás teljes költségének minimum két-háromszorosa lehet. Ugyanakkor az is szembetűnő volt, hogy néhány nagyon fontos feladat elvégzésére az apparátusban nincs sem szervezet, sem emberi erőforrás. Ezek létrehozása természetesen költséggel fog járni.

Hogyan tovább, Elnök úr?

Mint mondottam, gyorsan kerítenünk kell egy rátermett, kiváló ügyvezetőt – szigorú kritériumrendszer szerint. Az új ügyvezetőnek egyetemi diplomával, nyelvtudással, megfelelő szakmai gyakorlattal és referenciákkal, széles körű felhasználói számítástechnikai ismeretekkel, nemzetközi kapcsolatrendszerrel kell rendelkeznie. Neki kell majd elkészítenie azt a cselekvési tervet, ami talán az első tudatos terve lenne a Síp utcának. Az átvilágítás dokumentuma biztos alapot fog nyújtani ehhez. Ezért az átvilágítást szervezetünk egyik sikertörténetének értékelem.

M. Kende Péter

MEGHÍVÓ

a Budapesti Zsidó Hitközség Közgyűlésére
2014. május 22. (csütörtök) 16 órára
a Budapest VII., Síp u. 12. sz. II. emeleti Dísztermébe

Napirend:
Nyitóima
1. A BZSH 2013. évi zárszámadása.
Előadó: Tordai Péter, Paszternák Tamás.
2. A BZSH 2014. évi költségvetése.
Előadó: Tordai Péter, Paszternák Tamás.
3. Ügyvezető igazgatói pozíció betöltése. Előadó: Tordai Péter.
4. Egyebek. (A Mazsihiszben megüresedett mandátumok kooptálásának javaslata.)
Záróima

Hittestvéri üdvözlettel:

Tordai Péter
elnök

MEGHÍVÓ

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének Közgyűlésére
2014. május 25. (vasárnap) 10 órára
a Budapest VII., Síp u. 12. sz. II. emeleti Dísztermébe

Napirendi pontok:
Nyitóima
1. A Mazsihisz 2013. évi zárszámadása.
Előadó: Hagymási Zsuzsanna.
2. A Mazsihisz 2014. évi költségvetése.
Előadó: Hagymási Zsuzsanna.
3. Ügyvezető igazgatói pozíció betöltése. Előadó: Heisler András.
4. Egyebek. (Dorozsmai utcai ingatlan értékesítése, gazdasági társaság alapítása, sátoraljaújhelyi ingatlan.)
Záróima
(A közgyűlés napja egybeesik az európai uniós választások időpontjával, ezért kérjük vidéki Hittestvéreinket, hogy elutazásuk előtt meggyőződésük szerint szavazzanak.)

Hittestvéri üdvözlettel:

Heisler András
elnök

9 770133 350099 14009

Az egyiptomi kivonulásról beszéltek a körzetekben...

Széderek

Dohány

A körzet a hagyományoknak megfelelően a zsúfolásig megtelt Goldmark Teremben tartotta a széderestét. Még a színpadon és a kis múzeumban is teríteni kellett. A 200 vendégen kívül részt vett és közreműködött a nemrég alakult, *Abraham Breuer* által vezetett Salamon Sulzer gyermekkórus is.

Zoltai Gusztáv, a körzet elnöke üdvözölte a megjelenteket. *Frölich Róbert* főrabbi olvasta a Haggadát, és a szokásosnál is hosszabb, részletes magyarázatot és tanítást adott. Az ismert dallamokat a gyerekkórussal együtt énekelték a jelenlévők.

Az est egyik csúcspontja az ízletes vacsora volt.

A virággal és gyertyákkal szépen megterített asztal a rebbecennek, *Frölich Katinak,* valamint *Fülöp Ildikónak* és a nőcsoport aktív tagjainak volt köszönhető.

A vacsora után is ott maradtak a hívek, és együtt énekelték a Lösóno hábó birusálájimot.

Köszönet *Szántó Györgynek* és a Laky konyha dolgozóinak lelkiismeretesen végzett munkájukért, a finom falatokért.

Zoltai Gusztáv elnök

Zugló

Mint ahogy arról már hírt adtunk, újjáépült a zsinagóga Földvári-terme, amely ezúttal is megtelt széderre vágyókkal. *Gerő Péter* elnök üdvözlő szavait követően *Kardos László* kántor énekelte el a kidust. Az estet, mint már negyven éve, *Kardos Péter* főrabbi vezette, több önkéntes Haggadaolvasó közreműködésével. Az esemény egyik fénypontja *Krauth Eszter* (8) volt, aki hangulati felvezetőként elénekelte a Szól a kakas márt, majd a szertartás keretében a Má nistánát adta elő. Az áfikómant *Gerő Hanna* rejtette el, majd kérésének megfelelően egy ünnep utáni dobostorta ellenében adta elő. Az est előkészítéséért dicséret illeti Kurcz Tamást, a kiváló vacsoráért pedig a Laky Konyha dolgozóit.

Nagyfuvaros

A szédert *Horovitz László* judaisztikatanár és *Rosenfeld Dániel* kántorjelölt vezette. Ugyancsak ők olvasták fel a Haggadát, magyarázatokkal fűszerezve. Az esten részt vevők a héber mellett magyarul is felolvasták a könyv szövegét.

A jóízűen elfogyasztott vacsora bencsolással végződött, és a közös éneklés után zárásként Horovitz László megköszönte az aktivitást, valamint azok munkáját, akik segítették a zavartalan lebonyolítást. A kellemes hangulatban eltöltött széder éjfél körül fejeződött be.

fuvarpress

Szeretetkórház

Mint minden évben, a Scheiber-iskola aulájában megrendezett széderestét ez idén is *Deutsch László* főrabbi és *Klavanszkij Anatolij* kántor vezette. Köszöntőt mondott *Deutsch Zsuzsanna* orvos-igazgató, aki szép estet és boldog ünnepet kívánt a vendégeknek. A Má nistánát a főrabbi kisfia, Dávid kérdezte. Többen is részt vettek a Haggada felolvasásban: így a kántoron kívül *Fruchter Sándor* is. A főrabbi egy-egy részt külön magyarázott, előadását midrásokkal színezte. A körzet elnöke, *Szinai T. József* gondoskodott az est zavartalan lebonyolításáról.

Herman Lipót Klub

Egy úgynevezett tanszéder keretében a Mazsihisz épületében lévő klubban *Kovács Tibor* (Frankel Leó út) szép, kerek történeti áttekintést adott a zsidó nép Egyiptomból való kivonulásáról. Segítője volt *Rosenfeld Dániel Imre,* a Nagyfuvaros kántorjelöltje, aki a mintegy 60 fő jelenlétében recitálta a kidust is. A tradicionális dalokat pedig a közönség interaktív bevonásával énekelték el, még emlékezetesebbé téve a jeles alkalmat.

Megemlékezés Lágymányoson

A holokauszt 70. évfordulója alkalmából megemlékezést tartottak a TIT használatában lévő egykori Bocskai úti templomban tíz évvel ezelőtt avatott emléktáblánál. Az ünnepségen megjelent: *Simon Péterné* és *Vida Zsolt,* a XI. kerületi polgármesteri hivatal jelenlegi és korábbi egyházügyi tanácsosa, *Török Imre,* a TIT Stúdió Egyesület elnöke, *Koncz Gábor* igazgató, *Horváth József,* a Károli Gáspár téri templomkörzet elnöke és mások.

Az 1936-ban épült, legfiatalabb budapesti zsinagógának olyan neves rabbijai voltak, mint Benoschofsky Imre, a mártírhalált halt Takács Pál, Klein Miklós, Komlós Ottó, Végházi István és Hochberger László. A templom egyik régi híve, *Kovács Gábor* emlékezett meg a mártírokról, és felidézte az egykor virágzó közösség életét. *Radnóti Zoltán* rabbi méltatta azok tevékenységét, akik az elmúlt évtizedekben fenntartották és megőrizték a vallási életet Lágymányoson. Hangsúlyozta, hogy a zsidó közösség megújult és megfiatalodott Újbudán. Az ünnepség közös gyászimával és az emléktábla megkoszorúzásával zárult. A résztvevők mécseseket gyújtottak a mártírok és az elhunytak emlékére. A megemlékezést *Halmos Gábor,* a körzet volt elnöke szervezte.

K. G.

Hírek, események röviden

– **Királyi kitüntetés.** Sándor Annának, a Spinoza Színház igazgatójának a holland király születésnapja alkalmából tartott fogadáson a nagykövetségen nyújtották át az Orániai-Nassau rend lovagkeresztjét. Sándor Anna ezt a díjat a holland–magyar kapcsolatokért, valamint a Spinoza Ház létrehozásáért és annak figyelemre méltó működtetéséért kapta.

– **Kápolnásnyéki megemlékezés.** A Vörösmarty Általános Iskola és Gimnázium diákjai és tanárai a kultúrházban tartották megemlékezésüket a soá áldozatairól. A helyszínen a Jad Vasem fotókiállítása, a Sárdi Mária naplója alapján készített Kislány a pokolban című monodráma, valamint Tova Meyer (Izrael) családtörténeti előadása fogadta a résztvevőket. A nap tiszteletére a Posta alkalmi bélyegzővel látta el a küldeményeket. Az esemény megrendezését a Civil Alap 2014 támogatása tette lehetővé. (GeSheR-HÍD)

– **Sírkőavatás.** Horovitz Ernőnének, a MAOIH volt pénzbeszedőjének sírkőavatása 2014. május 25-én, vasárnap, 10.30-kor lesz a Gránátos utcai ortodox temetőben.

Levélváltás a temetőről

1.

Május 4-én 80 éves, mozgásában korlátozott fivérem kérésére mentünk ki a temetőbe, szüleink és testvérünk sírjának meglátogatására.

A temetőben általában gyalog közlekedem, de most tekintettel bátyám állapotára, gépkocsival hajtottunk be a sírkert területére. Gyakorlatlanságomból és bátyám téves navigációjából adódóan egy viszonylag szűk helyen próbáltam visszafordulni, miközben egy sírkőnek a szélét megsértettem.

Még szemügyre venni sem tudtam a károkozást, amikor szembe velem egy temetői alkalmazott nő, oldalról pedig egy fiatalember rohant a helyszínre. Kiszállva a kocsiból, szemrehányások özöne zúdult rám, miszerint ezt a kárt valakinek meg kell fizetni, azonnal jöjjek az irodára.

Őszintén szólva, ha nem lett volna ilyen fenyegető és közönséges a fiatalember stílusa, azonnal elővettem volna a pénztárcámat, hogy kérjem őket a kár helyreállítására, de ez a temetőhöz egyáltalán nem illő otromba viselkedés teljesen lebénított. Szemügyre véve az okozott kárt, én egy kissé félretolt sírkőlapon kívül semmit nem láttam. Egy pillanatra átfutott az agyamon, hogy azzal a sebességgel, ahogy hátrafelé tolattam, szerintem a kőlap nem mozdulhatott el, és túl gyors volt az alkalmazottak reakciója is az ügyetlen manőver rögzítéséhez.

Mivel testvéremet minél hamarabb szerettem volna ebből a helyzetből kimenteni, a fiatalemberrel közöltem, a temetőlátogatás végén bemegyek az irodába. Úgy látszik, nem bízott szavahihetőségemben, mert szüleim és nővérem sírjánál is szemmel tartott bennünket, sőt odahívta a főnököt, „rendezni a kárt”.

A főnökkel – kölcsönös bemutatkozás után – jól megértettük egymást. Szerinte, ha sírkövessel rendezem az ügyet, akár 40 000 Ft-ot is elkérhet, ha mégis hozzá fordulnék, az irodában megtalálom.

Közben eszembe jutott, unokaöcsém néhány nappal ezelőtt édesapját vitte ki anyja (nővérem) sírjához. Mikor átmentek nagyszülei (szüleim) sírjához, a temető alkalmazottja megszólította őket: „Hol van az a hölgy, aki fizetni szokott a sírgondozásért?” Unokaöcsém rámutatott nővérem sírjára. Megkérdezte, mennyit szokott fizetni. 25 000 Ft-ot, jött a válasz. Unokaöcsém szó nélkül átadta a pénzt.

61 éves vagyok, családtagjaim, elmúlt éveim egyre több szemtanúja nyugszik a Kozma utcai temetőben.

Vajon jó helyen vannak?

Weiler Katalin

2.

Ez év május 4-én, anyák napján történt ez az esemény.

Legelőször szeretnék bocsánatot kérni nemcsak a saját nevemben, hanem Ön helyett is azoktól az elhunytaktól és hozzátartozóiktól, akiknek a sírját megrongálta. Nem egy sírról, hanem kettőről van szó, hiszen az első sírnál teljesen keresztülment egy sírhanton, míg a másodiknál a sírkő állította meg a tolató gépkocsit. Az éppen a közelben tartózkodó, ezen területért felelős sírápoló felfigyelt a szokatlan hangokra és eseményre.

Az ott dolgozónak kötelessége ilyen vagy ehhez hasonló, vagy bármely más kár okozása esetén megjelenni a helyszínen, és a szükséges intézkedést megtenni.

Miután a gépkocsi vezetője tovább akart menni, tájékoztatta a munkavezetőt a történtekről, aki azonnal a helyszínre ment, és ott beszélt a rongálóval. Elmondta neki, hogy a megrongált sírkövet saját költségén helyre kell állíttatnia, és keressen egy sírkövest, akivel az okozott kárt helyrehozathatja.

A károkozó hölgy megkérdezte, hogy szerinte mennyibe kerül a helyreállítás. A munkavezető azt mondta, hogy kb. 40 000 Ft-ba kerül, mert nem csupán a fedlapot kell visszahelyezni a sírra, hanem a keretet is szét kell szedni, újracsapolni és összeragasztani, ami komolyabb feladat. Semmiféle konkrét ajánlatot nem tett a javítás elvégzésére.

Ennek a károkozásnak a lerendezése egyszerűen megtörténhetett volna, amennyiben a károkozó bejött volna a temetői irodába, ott felvettünk volna egy jegyzőkönyvet, amelyben a károkozó adatait és elérhetőségét rögzíthettük volna, és megállapodunk a javítás határidejében. Sajnos ez nem történt meg, így nem is tudjuk pillanatnyilag, milyen formában rendeződik ez a furcsa helyzet, mert csak a rendszámot ismerjük. Bízom abban, hogy felkeresi a temető irodáját, illetve megtörténik a helyreállítás. A szerkesztőségnek a levélhez 4 db fotót mellékeltem, amelyen dokumentáltuk az ominózus károkozást.

A BZSH és a Chevra mindent megtesz az anyagi keretein belül, hogy a temető ápolt és gondozott legyen. Ennek érdekében bárkinek lehetősége van arra, hogy a helyszínen, illetve a Síp utcában, akár csekken vagy bankkártyával, sírápolást megrendeljen és kiegyenlítsen.

Sajnálatos, hogy a sírgondozónak fizettek 25 000 Ft-ot zsebbe, ami helytelen, amikor a sírápolás tavasztól őszig tartó időszakra murvával körbeszórva csak 20 000 Ft-ba kerül, természetesen számlával, hivatalosan.

A BZSH, a Chevra, valamint a Kozma utcai temető vezetője és valamennyi dolgozója mindent elkövet azért, hogy a temető látogatói elégedettek legyenek, és ne legyenek ilyen és ehhez hasonló problémák. Jó egészséget kívánok Önnek és családjának. Hittestvéri üdvözlettel:

Streit Sándor
igazgató

Haraszti lemondott az ORZSE-n

Az ORZSE egyetemi tanácsa nem ért egyet azzal, hogy Haraszti György tanszékvezető egyetemi tanár a Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány kuratóriumi elnökeként együttműködési szerződést írt alá a Veritas Történetkutató Intézettel. Haraszti György a tanév végén lemond vezetői tisztségeiről az egyetemen – közölte a Mazsihisz az MTI-vel.

„Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem egyetemi tanácsa megtárgyalta és nem értett egyet Haraszti György tanszékvezető egyetemi tanár cselekedetével, amely szerint a Mazsihisz-közgyűlés 2014. február 9-én hozott határozatának szellemiségét figyelmen kívül hagyva, együttműködési szerződést írt alá a Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány kuratóriumi elnökeként a Szakály Sándor vezette Veritas Történetkutató Intézettel” – olvasható a Mazsihisznek mint az ORZSE intézményfenntartójának a közleményében.

Hozzáteszik: Haraszti György a 2013/14-es tanév végén lemond vezetői tisztségeiről az egyetemen: a történelem és vallásbölcselet tanszék és a zsidó vallástudományi doktori iskola vezetéséről, valamint egyetemi és rektori tanácsi tagságáról.

Korábban a Veritas intézet tájékoztatta az MTI-t arról, hogy együttműködési megállapodást kötött a Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvánnyal. Az együttműködési megállapodást a közalapítvány nevében Haraszti György kuratóriumi elnök, a Veritas Történetkutató Intézettől pedig Szakály Sándor főigazgató írta alá.

A történetkutató intézet közleményében azt írta, hogy a két intézmény idén közös rendezvényekre készül. Bejelentették: a szeptemberben rendezendő konferencián Megszállástól megszállásig címmel az 1944/45-ös évek sorsfordító eseményeit idézik fel. A másik, október közepére tervezett tanácskozást pedig A magyar közigazgatás és a holokauszt címmel tartják majd, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel együttműködve.

A felek megállapodtak abban is, hogy a jövőben közös kutatásokat végeznek, azok eredményét pedig kiadványokban teszik közzé – tudatta a Veritas intézet, hozzátéve, hogy a 2014-re szóló megállapodás a két kutatóhely hosszú távra tervezett együttműködésének kezdetét jelenti.

MTI

SÍRKŐ HELYETT

A fatörzs ágai nyújtózkodnak
Némán hajladozik
Imát rebeg a fűzfa
Mártírok nevét suttogja
S a csend sóhaját
Dallal köszönti a szellő
Sírkővé nőtt minden falevél
Nem szárad el, ha jön a fagy, a tél
énekel, vádol, minden nyelven beszél
Nem felejtünk
ezt mondják a levélre írt nevek
Kísértenek mindenütt a vádló tekintetek
Budapesti gettó, Auschwitz, Treblinka, Majdanek
DRÁGA HALOTTAINK
Áldott legyen emléketek

Forrai Eszter

(Megjelent a Harmadik című kötetben a Széphalom kiadónál)

FELHÍVÁS

A Komáromi Klapka György Múzeum **a holokauszt 70. évfordulójára,** 2014. október 17-én, ***„Ezt a hazát tehát elvesztettem...”*** – **a holokauszt komáromi eseményei** címmel kiállítást nyit, amelynek célja, hogy feldolgozza az egységes Komárom korszakbeli eseményeit, a zsidó lakosságot ért intézkedéseket és azok következményeit, bemutassa az egyéni és családi sorsokat, felkutassa a helyi zsidómentőket és megismertessen a Csillagerődben történtekkel.

A múzeum kéri mindazokat, akik bármiféle információval, emlékkel, fényképpel, dokumentummal rendelkeznek e témában, hogy jelentkezzenek *Számadó Emese* múzeumigazgatónál a 00-36-34-344-697-es múzeumi telefonszámon, illetve az emese@jamk.hu e-mail címen.

A bűnbánat, a bocsánatkérés és a megbocsátás gyógyító ereje

Vendégségben járt a német Menetelés az életért a zuglói zsinagógában

Szorongva lépek be a zuglói zsinagógába. Nem mindennapi eseményre jöttem: német vendégek érkeznek bocsánatot kérni azokért a bűnökért, amelyeket apáik, nagyapáik, dédapáik követtek el a holokauszt idején a magyar zsidóság ellen.

Nem az a kérdés kínoz, hogy úgy általában meg lehet-e bocsátani. Tudom, meg lehet, a Szentírás, a Talmud számos helyen fejtegeti. De vajon én, az áldozatok és túlélők utóda

Chanukkai élőkép Tübingen főterén. Így emlékeznek a város zsidó mártírjaira

képes vagyok-e megbocsátani? Igen, én. Személyesen.

A vendégek érkezése előtt a zsinagóga még üres, csöndes. Vagy mégsem? A halottak árnyai mintha ott lebegnének, borúsan és nyugtalanul. A falakat különböző márványtáblák díszítik. „Őrizze e tábla azok emlékét, akiknek 45 évvel ezelőtt ebben a templomban oltotta ki életét a fasiszta őrület." A zuglói körzet állította 1989-ben. Egy másik márvány emlékmű az egész falat betakarja, azon is nevek sorakoznak magyarul és héberül – az áldozatoké. Középen egy tábla, fekete alapon arany betűkkel: „Emlékezzünk Auschwitzra!"

Jönnek a vendégek, a németországi Menetelés az életért tagjai. Fiatal nők megilletődött arccal, óvatosan, sokan görnyedt háttal sorjáznak be a szent helyre, és ülnek le a padokba. Tartásuk azt sugallja, ugyanúgy szoronganak, mint én. Vajon hogyan fogadják majd őket?

– *Stuttgartból származom, de Amerikában élek* – mondja a göndör hajú *Cherise Making*. – *Úgy éreztem, muszáj eljönnöm ide. Tudom, mennyi áldozat volt nálatok. Mély fájdalmat cipelek magamban, ami állandóan nyomaszt. Tiltakozni akarok a sötétség ellen, amikor az ember az embertársát bántja. Sajnos ez a sötétség ma újra növekszik, tudom, itt, Magyarországon is, de nálunk szintén. Nem akarok így élni.*

Egy kerek arcú, szemüveges lány is mesél:

– *A nagyapám a Wehrmachtban volt katona. Nem sokat tudok róla, mit csinált, de azt igen, hogy ott volt a deportálásoknál, a vonatoknál.* – *Constance Granbleu* hangja megremeg. – *Számomra nagy megtisztelteté s, hogy itt lehetek. Fontos, hogy beszéljünk arról, ami történt, hogy kimondjuk az igazságot. A kislányom kétéves – hamarosan eljön az idő, amikor meghalnak az első generációs túlélők, és nem lesz, aki emlékezzen.*

Constance Tübingenből jött, onnan, ahol Adolf Eichmann is született.

– *Megígértem magamnak, hogy nem hagyom annyiban* – folytatja. – *Az apám, a nagyapám nemigen beszélt erről az egészről, én mentem el Berlinbe, abba a speciális hivatalba, ahol felkutathattam néhány dolgot. Remélem, egyszer megkönnyebbülök.*

Constance a könnyeivel küszködik.

Közben megtelik a zsinagóga, és a vendéglátó *Kardos Péter* főrabbi szól az egybegyűltekhez.

– *Egy ember életében egyszer adatik meg ilyen esemény* – mondja –, *hogy egy rabbi, aki holokauszttúlélő, abban a zsinagógában köszöntheti a háborús bűnösök leszármazottait, amely zsinagóga Magyarországon a legnagyobb mártíremlékmű. Az 1967-es zuglói nyilasperben bebizonyosodott: az 1944-es öldöklésétől véresek voltak itt a falak. Én mint a zsinagóga lelki vezetője úgy gondolom, minden kegyeleti megemlékezésnél fontosabbak a bár micvók, a születésnapok, a házassági évfordulók – vagyis élő zsidó vallási élettel adózunk az itt lelőtt mártírok emlékének. A holokausztban személyes érintettségem van: édesapámat Hidegség – Ilona-majorban magyar nyilasok lőtték le. Az önök látogatása szó szerint lelki kárpótlás számomra. Hetven év után. Köszönöm.*

– *Szégyenkezve állok önök előtt* – veszi át a szót *Stephan Haas*, a Menetelés az életért németországi képviselője. – *Megrendülten köszönöm, hogy örömmel fogadtak bennünket. Gyalog jöttünk Sopronból Budapestre, hogy visszafelé tegyük meg azt az utat, amelyen 75 ezer magyar zsidót hajtottak végig Ausztria felé. Huszonötezren nem élték túl. Szeretnénk tisztességet adni a túlélőknek, az áldozatok leszármazottainak, és szét akarjuk szakítani a hallgatás leplét.*

Lebovits Imre holokauszttúlélő emelkedik szólásra. Ő is jó barátokként köszönti a német csoportot, majd az emlékeiről beszél. Arról, hogy a vidéki gettóban, annak felszámolása előtt, megjelent Horváth Kálmán magyar királyi százados. Tizenéves gyerekeket, öregeket sorozott be munkaszolgálatba, mert tudta, különben biztos halál vár rájuk. Később Lebovits szerezte meg ennek a magyar katonatisztnek a jeruzsálemi Jad Vasem Intézet kitüntetését, a Világ Igaza Díjat. Lebovits elmondja, édesapjáék öten, anyjáék tízen voltak testvérek – alig valaki maradt közülük életben. Őt mint munkaszolgálatost a keleti frontra vezényelték, majd gyalogmenetben hajtották őket visszafelé a szovjetek elől. Azután Mauthausenbe került, ahol valahogy átvészelte a kegyetlen táborparancsnok rémuralmát. Ott érte a felszabadulás. Majd felveti a kérdést, amely oly sokakat kínoz ebben az országban: milyen súlyos felelősség terheli a magyar kormányt a történtekért? Horthy Miklóst, aki kinevezte miniszterelnöknek a hírhedt Sztójay Dömét; a magyar hatóságot, amely készséggel együttműködött Eichmann-nal, a „végső megoldás" végrehajtójával. Lebovits Imre hozzáteszi: régóta töpreng, vajon törvényszerű volt-e a magyar zsidóság ily mértékű pusztulása.

– A németek által megszállt Dánia, ahol erős volt a Wehrmacht és az SS, nem engedte, hogy elvigyék a zsidókat – kezdi a felsorolást. – A kollaboráns kormány idején a francia zsidók 75 százaléka életben maradt. A németekkel szövetséges Bulgária, Finnország szintén nem volt hajlandó kiadni a zsidóit; Romániában és Dél-Erdélyben sem engedték a zsidókat elvinni. Magyarországról viszont Eichmann azt jelentette Hitlernek: külső segítségre semmi szükség, a magyarok csodálatosan együttműködnek, a közigazgatás, a vasút készséggel kiszolgálja a halálvonatokat.

Ekkor ismét megszólal Kardos főrabbi: néhány perce telefonon felhívott *Gerő Péter*, a körzet világi elnöke, aki kórházban gyengélkedik.

– *Péter a lelkemre kötötte, hogy tolmácsoljam az üzenetét. Kertész Imrétől, a Nobel-díjas magyar írótól, aki hosszú ideig Berlinben élt, egy német újságíró egyszer megkérdezte: zsidó létére hogy képes itt élni? A válasz így hangzott: „Miért nem azt kérdezi, hogy voltam képes Magyarországon élni?" Gerő Péter elnök azt mondta: számára most lett aktuális ez a válasz. Az önök látogatása a tanúság erre.*

Újra Stephan Haas beszél.

– *Keresztényként tudjuk, nincs igazság ott, ahol nincs megbékélés, és ha nem követjük meg az áldozatokat, lehetetlen a megbocsátás. Ezen a lelki-szellemi úton indultunk el, így jött létre a német Menetelés az életért.*

Most néhányan a tettesek leszármazottai közül szólalnak fel, az ő nyilvános vallomásuk következik. Egymás után sorolják apáik bűneit.

Mellettem többen, németek és magyarok, ráborulnak a padokra, vállukat rázza a zokogás.

– *Kiderítettem, hogy a nagyapám, Stephan Kunz a háború utolsó szakaszában Magyarországon tartózkodott, 44 októberétől 45 februárjáig Budapesten* – szólal fel egy hölgy, *Vera Kunz*. – *Akkor Budapest már körül volt zárva. Kiderítettem, hogy a nagyapám a fegyveres SS-nél szolgált vezető beosztásban. A nagyapám felelős a kínzásokért, a megerőszakolásokért, a tömeggyilkosságért.*

Mártírfal az ország legnagyobb mártíremlékművében

A szervező (*Simonyi Andrea*) meghívta az eseményre a kerület keresztény egyházainak, közösségeinek a képviselőit, hogy egy-egy rövid imában emlékezzenek meg a történtekről.

– *Mindenható, örök Isten* – kezdi a katolikus pap –, *szégyennel és bűnbánattal állunk színed előtt. Kérjük irgalmadat azért, amit zsidó, cigány és minden üldözött testvérünk ellen elkövettünk, amit a magyarság ellen vétettünk. A színed előtt kérünk bocsánatot a zsidó, cigány, üldözött testvéreinkkel szembeni bűneinkért.*

A következő egyházi személyiség bibliai példával él:

– *A Mindenható megkérdezte Kaintól: „Hol van a te testvéred?" Mire ő így válaszolt: „Vajon őrizője vagyok én a testvéremnek?" Hálásak vagyunk azoknak, akik meglátták és megmentették testvéreiket, és szégyellem magam azok miatt, akik nem ismerték fel, nem vallották testvéreiknek a zsidókat. Isten lehetőséget adott nekünk, hogy őrizői legyünk testvéreinknek. Bocsánatot kérek azok nevében, akik ezt nem tették meg. Isten ma is megkérdezi tőlünk azt, amit Kaintól, és nekünk így kell válaszolnunk: itt van az én testvérem, és igen, az őrizője vagyok. Imádkozom azért, hogy felvállaljuk egymást, őrizzük egymást, és bízzuk magunkat és egymást Isten őrző kegyelmére.*

– *Megrendülten állok önök előtt* – így a következő imádkozó. – *Ábel vére Istenhez kiáltott, az égre kiáltott, a vérontás átkot hozott a földre. Mély megbánással járulok zsidó testvéreim elé. Nem tudok róla, hogy elődeim részt vettek-e a holokausztban, de sok ősöm esett az antiszemitizmus bűnébe. Ezért bocsánatot kérek. Mennyei Atyánk, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, te vagy, aki eltörlöd a bűnöket. Kérjük gyógyító kegyelmedet, imádkozzunk a megbékélésért, hogy magyar és magyar szabadon tudjon egymás szemébe nézni, akár zsidó, akár cigány az illető. Adj nekünk őszinte bűnbánatot, legyen velünk a te kegyelmed.*

Agnes Hildegard bencés világi szerzetesnő szavai zárják a sort.

– *Zsidó rabbicsaládból és német keresztény papi családból származom – mondja. – Túlélője és elszenvedője vagyok a holokausztnak. Az egy és oszthatatlan Isten nevében kérek minden remélni akaró hívőt, vegye észre, ami Mózes Második könyvében áll: „Kivezettelek, megmentettelek, megváltottalak és kiemeltelek benneteket." Hiába várjuk a fa gyümölcsét, ha nem ápoljuk, és nem szeretjük a gyökereit.*

„A megbocsátás az embernek Istenhez hasonlatos tulajdonsága, mert a megbocsátás az Isten egyik főtulajdonsága" – olvasom a Magyar Zsidó Lexikon szócikkét. „A megbocsátás feltétele a bűnös részéről az elkövetett bűn megbánása s az újabb bűnbeesések elkerülése. Ezek által áll helyre a viszony az Isten és az ember között." És: „Isten különös kegyét fogja élvezni az olyan ember, aki irgalmas és megbocsátó embertársaihoz."

Rados Virág

Kijev–Tel-Aviv légihíd?

A növekvő polgárháborús veszély elől Izraelbe menekül tizenkilenc ukrajnai zsidó – közölte a Times of Israel című angol nyelvű izraeli hírportál.

A Zsidó Ügynökséggel egyeztetett mentőakcióban három család és három egyedülálló nő hagyja el veszélyesnek ítélt ukrán otthonát a pénzügyi forrásokat előteremtő jeruzsálemi Nemzetközi Keresztény Nagykövetség (International Christian Embassy Jerusalem, ICEJ) evangéliumi tömörülés sajtóközleménye szerint.

Az idei év első négy hónapjában a tavalyihoz képest megduplázódott az Ukrajnából érkező bevándorlók száma Izraelben. Az ICEJ világszerte folytatott pénzgyűjtő kampányával az elmúlt hetekben száz ukrán zsidó izraeli letelepítéséhez szükséges összeget teremtett elő.

A tavaly novemberben kezdődött ukrán válságban több zsidóellenes atrocitás is történt, egyének és csoportok elleni támadások, és ismeretlenek megpróbáltak felgyújtani két zsinagógát. *Vlagyimir Putyin* orosz elnök az ukrán nacionalistákat vádolta ezekért az incidensekért, de az ukránok Putyint és az oroszpárti szeparatistákat tekintik felelősnek a provokációkért, amelyekkel szerintük az új ukrán vezetés tekintélyét próbálják csorbítani.

A közelmúltban Harkiv zsidó származású polgármestere ellen merényletet követtek el, őt jelenleg válságos állapotban egy haifai kórházban ápolják.

Izrael a múltban kimenekítette a veszélybe került zsidó közösségek tagjait, például 1991-ben a Salamon-hadműveletben harminchat óra alatt 14 300 etiópiai zsidót szállítottak repülőgépeken Izraelbe, s a kilencvenes évek elején a polgárháborús Jugoszláviából is Izraelbe költöztették az azt kérő helyi zsidó származású embereket és családtagjaikat.

MTI

Több tízezren vonultak az Élet Menetén

Az Élet Menete Alapítvány, ez az ötvennégy országban működő szervezet 2002 óta Budapesten is Magyarország legnagyobb antifasiszta rendezvényével emlékeztet zsidókat és nem zsidókat a holokauszt borzalmaira. Idén még nehezebb lélekkel, súlyosabb léptekkel... s nem kizárólag a múlt mázsás terhét cipelve, hanem a jelen, a szinte mindennapok aggodalomra okot adó kirekesztő retorikáját, emlékezetpolitikáját. A túlélők lélekszáma évről évre kevesebb. Ők már nem magukat féltik. Értünk és unokáikért, dédunokáikért reszketnek... A 70. évforduló kapcsán minden eddiginél sokrétűbb programegyüttes kapcsolódott az eseményhez, Az Élet Menete Alapítvány megszervezte a magyar származású holokauszttúlélők világtalálkozóját, konferenciát a holokausztról, valamint az Európában és Magyarországon növekvő antiszemitizmusról.

Szoboravatással kezdődött

Nos, 2014 tavaszán is több tízezren indultak el azon az útvonalon, amely idén az Erzsébet híd pesti hídfőjétől a Keleti pályaudvar parkolójáig tartott.

A menet indulásáig a Kisszínpadon a *Z'mirim* klezmerzenekar játszott, a továbbiak során az esemény programismertetője *Ördög Nóra* volt, aki elsőként *Bandi Lászlót,* az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának tagját hívta a mikrofonhoz, aki egyebek mellett elmondta: *A mai délutánon sok mindenről esik majd szó: múltról és jelenről is. Igazakról, áldozatokról, bűnösökről, haszonlesőkről.*

Rengetegen vagyunk ma itt, feltételezem, sok mindenben egyetértünk és sok mindenben nem. Egyet gyanítok: abban az itt lévők többsége egyetért, hogy a budapesti Szabadság téren csak olyan szobrot szabad emelni, amelynek üzenetét megvitatta a közösség. Amely híven tükrözi a történelmet. Mert ugye, abban ma itt mindenki egyetért, hogy a történelmet nem lehet meghamisítani?

Ezután, még a *Kelemen Zénó* szobrászművész alkotta Élet Menete emlékmű avatása előtt, elsőként *Székhelyi József* színművész, alapító tag szólt. *...És most egy szóról... Nem tudom kimondani: holokauszt. Nem is nagyon értem... Azt még valahogy elmotyogom: vészkorszak. Vagy miként a nagymamám rebegte: soá... Most arra kérlek benneteket, mondjátok velem: soha többé soát... soha többé soát. Köszönöm. És most mi, élők, mindannyian karöltve, kéz a kézben, szív a szívben, lélektől lélekig... együtt... és mindig együtt... meneteljünk az életért.*

Ezt követően *Hegedűs D. Géza* színművész, az alapítvány felügyelőbizottsági tagja mutatta be az emlékművet: *Nehéz egy vizuális műalkotás üzenetét szavakkal leírni, de megkísérlem: ha megfigyelik, ez az alkotás egy zárt geometrikus alakzat, amely egy ponton megváltozik, egy ívet vesz.*

Az alakzat – Kelemen Zénó szobrászművész elképzelése szerint – a holokauszt súlyát, a továbbvezető ív pedig az Élet Menete hitvallását jelképezi. Ha jobban megnézik a szobrot, a két formát egy örökös körforgásban csavarodó ív köti össze, ahogy az utókornak, az Élet Menetének immáron örök feladatává vált az emlékezés és az emlékeztetés. A nulla és kilenc között folyamatosan véletlenszerűen keveredő számok a koncentrációs táborok áldozatainak tetoválásait idézik fel: tőlük azonnal elvették az identitásukat, s már csak számokként jelenítették meg őket még egy darabig. Zsidókat, cigányokat, melegeket, demokratákat, ellenállókat, egyszóval mindenkit, aki zavaró tényező volt egy kegyetlen hatalom számára. Ez az, amire ki kell mondanunk: Soha többé!

Majd *Zoltai Gusztáv,* a Dohány utcai zsinagóga elnöke, az Élet Menete Alapítvány egyik fővédnöke, holokauszttúlélő részesült elismerésben, a szobor makettjét Bandi Lászlótól vehette át.

A szobrot *Ilan Mor* nagykövet, *Forgács János* volt auschwitzi fogoly, az alapítvány önkéntese és *Kolos Sára,* a Scheiber Sándor-gimnázium tanulója leplezték le.

Verő Tamás rabbi megfújta a sófárt, s a kürt hangjára, mint minden évben, az önkéntesek által kifeszített molinókat követve elindult a menet.

A célnál

A Keleti pályaudvar parkolójában színpad – ahol *Jávori Ferenc,* a Budapest Klezmer Band vezetője és hegedűsük, *Gazda Bence* játszottak a program kezdetéig – és kivetítők várták a menetet.

Ördög Nóra köszöntötte (a teljesség igénye nélkül) elsősorban a holokauszttúlélőket és mindenkit, akit bármi miatt üldöztek, legyen az származás vagy politikai meggyőződés. Továbbá a Világ Igazai elismeréssel kitüntetetteket, az Élet Menete díszvendégét: *Douglas Davidsont,* az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztériumának antiszemitizmus- és holokausztügyekkel foglalkozó különmegbízott nagykövetét, majd a diplomáciai testületek, az egyházak, a rabbikar és a zsidó közösségek, a közélet megjelent képviselőit. Üdvözölte a Kanadai Élet Menete szervezet nemzetközi igazgatóját, *Éli Rubinsteint,* és nem utolsósorban azokat a szervezőket, önkénteseket, akik egész évben az alapítványért tevékenykednek.

Mint elhangzott: az Élet Menete Alapítvány felkérésére a holokauszt 70. évfordulójára *Pajor Tamás* előadóművész és Jávori Fegya készített egy dalt, a magyarországi szervezet hivatalos indulóját, melyet első ízben meg is szólaltattak.

Majd *Simon Peresz* videoüzenetét látták a jelenlévők:

Az Önök összejövetelének történelmi jelentősége van. Ez egyszerre a fájdalom és a remény összejövetele. A fájdalomé, amelyet sohasem törölhetünk ki a szívünkből.

A soában testvéreink egyharmadát elvesztettük, és sajnálatos módon egy részüket Magyarországról. A fájdalom felejthetetlen, és nem is szabad elfelejtenünk. Leckeként kell felhasználnunk a fiatalabb generációk számára, hogy óvakodjanak beengedni az antiszemitizmust, a gyűlöletet, a rasszizmust az életükbe, mert ezek gyilkos eszmék, amelyek szégyenfoltjai múltunknak. Sem hasznot, sem értéket nem kovácsolhatunk belőlük a magunk számára... És most szeretnék tisztelegni odaveszett testvéreink emléke előtt. Amit közösen tehetünk, és amit meg is kell tennünk, az az, hogy jobb világot építsünk minden embernek. Egy szebb történelmet az Önök földje és a mi földünk számára. Emlékeznünk kell, és egyben reménykedni, hogy ellensúlyozhatjuk a fájdalmat, és létrehozhatjuk ezt a jövőt.

Ezt követően Éli Rubinstein és *Gordon Gábor,* az alapítvány magyarországi vezetője lépett a színpadra. Elsőként Gordon Gábor beszédéből:

Magyarországról több százezer üldözött MAGYAR embert marhavagonokba tuszkolva, embertelen körülmények között egyenesen többek között Auschwitz-Birkenauba deportáltak, amely a világ egyik legnagyobb temetője lett!

Ma éjszaka, közvetlenül a program után, közel 600-an indulunk oda. 70 évvel a világégést követően... de ez már... nem az... nem olyan Menet... nem olyan utazás lesz... mint akkor volt! Ma éjszaka nem marhavagonokban fogunk utazni! Nem megalázva! Nem kifosztva! Nem szorosan átölelve a borzalmasan zakatoló vagonokban gyermekeinket... félelmet látva könnyes szemükben! NEM! Hanem újra megerősödve! Méltóságunkat visszaszerezve! Egészségesen és büszkén... mert ez az ÉLET MENETE!

Részlet Éli Rubinstein magyarul elmondott gondolataiból:

Önök előtt állva ma ezen a helyen, ellentmondásos érzelmek kavarognak bennem... Egyfelől őseim földjén állhatok, ahol ugyan magam nem éltem sosem, és látogatóban is csak egyszer jártam itt, hosszú évekkel ezelőtt, de néhai édesapám Szentistván faluban látta meg a napvilágot, és élete első felében ott élt, boldogan. Néhai édesanyám Mezőcsát szülötte, Szerencsen nőtt fel. Családom felmenői anyai és apai ágon is hűséges, szorgos magyar polgárok voltak. Mint minden Magyarországon élő zsidó, ők is mélységes hálával viseltettek a nekik szabadságot, egyenlőséget és emberi méltóságot garantáló ország iránt, és hálával hasonlították össze helyzetüket sok más európai országban élő hitsorsosuk helyzetével. Úgy gondoltak magukra, hogy őket más magyaroktól semmi meg nem különbözteti, csakis a vallási örökség... Másfelől annak az országnak a földjén állok most, amely szüleim és mások feltétlen szeretetét gyilkos gyűlölettel viszonozta.

A színpadon ezután *Danics Dóra* a Jentl című musicalből énekelt Jávori Fegya zongorakísérete mellett, majd Douglas Davidson lépett a mikrofonhoz:

Azt szokták mondani, hogy a magyar zsidóknak 1944 tavasza előtt jó volt a helyzetük. Nem vagyok abban biztos, hogy ez teljesen igaz. 1938 és 1941 között Magyarországon faji törvényeket léptettek életbe a nürnbergi törvények alapján. Ezek faji alapon különböztették meg a zsidókat, megtiltották a zsidók és nem zsidók között kötendő házasságokat, és bizonyos foglalkozások, például közszolgálati és honvédelmi tevékenységek végzésétől is eltiltották őket. Egy tollvonással eltörölték az 1867 óta biztosított egyenlő állampolgári jogokat.

Van egy civil oktatási szervezet Amerikában, a „Nézzünk szembe a történelemmel és magunkkal". Ez a név, azt hiszem, mindent elmond. A szervezet azt hirdeti: az oktató legfontosabb felelőssége... a humánus, művelt állampolgárok formálása, amely gyakorolja állampolgári és megőrzi emberi jogait.

Igazán remélem, hogy a magyar kormány emlékezni fog ezekre a dolgokra, amikor új kerettantervet dolgoz ki az iskolái számára, emlékműveket és emlékhelyeket épít olyan eseményeknek szentelve, amelyek hetven évvel ezelőtt történtek itt, valamint folytatja a holokauszt-emlékévvel kapcsolatos tervei megvalósítását. Eközben remélem azt is, hogy nyitott marad a magyar állampolgárok aggodalma iránt, bárkik is fogalmazzák meg ezeket. Ahogyan egy, az Egyesült Államok budapesti nagykövetsége által nemrégiben kiadott állásfoglalás fogalmazott: Konstruktív elkötelezettség a kormányzat és az állampolgárok között fémjelzi a demokratikus kormányzást.

Német vezeklés

A műsorközlő bejelentette: Most egy nálunk szokatlan esemény következik. Valaki, aki felmenői miatt vezekel. Járja a világot, és úgy érezte, Magyarországon is van mit mondania. Vallja, hogy meg kell törni a hallgatást, ki kell mondani az apák és a nagyapák bűneit, hogy az utánuk jövők között béke lehessen.

Jobst Bittner evangélikus lelkész a háborús bűnösök leszármazottainak civil csoportja nevében szólt.

Ahogy hallják, németül beszélek – annak a népnek a nyelvén, amely hatmillió zsidó ember elpusztításáért felelős.

Együtt érzünk a kimondhatatlan szenvedéssel és fájdalommal, amit a náci Németország okozott az önök apáinak, nagyapáinak, anyáinak, nagyanyáinak, az önök családjainak és önöknek. Mi, németek, alázattal viszonyulunk ehhez a fájdalomhoz, és a barátságunkkal támogatjuk Izraelt.

A nevem Jobst Bittner. A Menetelés az Életért alapítója vagyok. A Menetelés az Életért több mint 120 várost, 12 nemzetet szólított meg, és milliókhoz jutottunk el a megbékélés menetein. Az elkövetők leszármazottait képviseljük, azokkal a szavakkal, amelyeket apáink és nagyapáink nem voltak képesek kimondani.

Egy hajdani náci városból származom, Tübingenből. Ez egy egyetemi város Németország déli részén. 1400 éves történelméből a zsidókat csak 120 évig látták szívesen. Az egyetem alapítását követő 400 évben a zsidókat az egész vidéken üldözték. 1933-ban az egyetem elsőként nyilvánította magát „zsidómentessé". Az intézmény mintegy 300 fő tömeggyilkost nevelt ki, akik az Einsatzgruppék vezetőivé váltak a holokausztban, és akik körülbelül 700 000 zsidó haláláért voltak felelősek.

A szülővárosomban született Theodor Dannecker, az SS Hauptsturmführere, azaz SS-kapitány, aki elsősorban az európai zsidóság a megsemmisítéséért volt felelős. 1944 nyarán és tavaszán, pontosan 70 évvel ezelőtt ő is része volt az úgynevezett Eichmann-kommandónak, és a magyarországi zsidó népesség deportálását ő is szervezte.

Az 1980-as évek végéig a városom küzdött a múltjával való szembenézéssel, vagy – hogy nyíltabban kimondjuk – elkerülte a felelősséget, és a múltra borította a hallgatás fátylát.

Ugyanez történt a német családokban a háború utáni időszakban: elkövetők generációi nem beszéltek a bűneikről, és elfojtották a múltban cselekedetteket és látottakat. Sokan meg is indokolták tetteiket, a múltat félretolták, és német családok alig mutattak lelkiismeret-furdalást vagy megbánást a holokauszt áldozatainak irányában. A bűntudat eltűnt az áthatolhatatlan köd mögött.

Az a kérdés, hogy mi rejlik a család hallgatása mögött, sok fiatalt foglalkoztatott egyházunkban. Felfedezték, hogy a hallgatás, a modern antiszemitizmus, a zsidók elleni gyűlölet és az ellenségeskedés Izraellel szemben azonos méretű és tartományú a szüleik és nagyszüleik holokausztta kapcsolatos hallgatásával. A náci Németországban a legtöbb ember része volt a „csendes többségnek". Zsidó szomszédaikat, barátaikat megalázták, üldözték, deportálták és megölték.

A csend öl – akkor és most is. Az unokák felfedezték őseik bűntudattal terhelt történetét, és nem akartak többé csendben maradni. Mint a Wehrmacht tagjai, őseik tömeges lövöldözésekben vettek részt, mások a zsidók városokból és falvakból történő kiutasításáért voltak felelősek, megint mások tisztek voltak a Waffen-SS-ben. Azt tudták, hogy vissza nem csinálhatják a múltat, de elősegíthetik, hogy a történelem ne ismételhesse meg magát.

Ebből a mozgalomból született a Menetelés az Életért. Az unokák bejárták a halálmenetek útvonalait, és bocsánatkéréssel tisztelegtek a holokauszttúlélők és leszármazottaik előtt, amit őseik nem tettek meg azelőtt.

A nemzetiszocialista tömeggyilkosság utolsó fejezetének nevezhetjük a halálmeneteket. Megtörténtek – a teljes lakosság láttára. A

(Kovalovszky Dániel felvételei)

halálmenetek útjai vérben áztak. Annak a 85 000 zsidónak a vérében, akiket 1944 novemberében hajtottak Budapest és Sopron között osztrák koncentrációs táborokba, ahol 25 000 elpusztult a kimerültségtől, az éhségtől, és a golyók áldozataként.

Németország felelőssége nem ér véget, amíg a holokauszttúlélők és leszármazottaik a múlt árnyékában élnek, és szenvednek tőle. Az Izrael iránti elkötelezettség megáldott bennünket, és pozitív irányba változtatta Tübingen városát. Az egyetem végül részletesen és kendőzetlenül feldolgozta a történelmet. Chanukka alkalmából nyilvánosan a város piacterén, a korábbi náci tüntetések helyszínén, Dávid-csillagot alakítottak az emberek. Tavaly a mi kis múzeumunk a város központjában több mint ezer turistát fogadott Izraelből. Ezeket a dolgokat az mozgatja, hogy a náci elkövetők leszármazottai meg akarják törni a csendet. Ez a Menetelés az Életért gyújtópontja...

A Menetelés az Életért mozgalomnak három célja van: 1. Tisztelettel adózni a holokauszt túlélőinek 2. Jól látható jelet alkotni a modern antiszemitizmus ellen, és 3. Az embereket felszólítani, hogy állhatatos barátsággal álljanak Izrael mellett.

Németország szembenéz a náci múltjával a sajtóban, a médiában, azonban az első benyomás csalóka. Statisztikai felmérések szerint bizonyos szempontból a német lakosság 25%-a rendelkezik valamilyen antiszemita előítélettel, tovább homályosítja a képet, hogy virágzik a jobboldali terrorizmus, egyoldalúan és gyakran arrogánsan elítélik Izraelt, a fenyegető biztonsági helyzet teljes figyelmen kívül hagyásával.

Ismét szilárd az antiszemitizmus és a rasszizmus Németországban és más európai országokban.

Miért van az, hogy még mindig nem lehetett kiirtani az antiszemitizmus és a rasszizmus kísértetét Németországban és az európai országokban, és Magyarországon?

Ha nem tanuljuk meg, hogy elmondhatjuk az igazságot a múltról és feldolgozhatjuk az aktív vagy passzív részvételt és a bűntudatot, mindenekelőtt a német, de a magyar elkövető családok bűneit, hogy megtörhetjük a „hallgatás fátylát" felettünk, akkor a holokauszt árnyékában éljük le életünk további részét.

Kardos Péter főrabbi beszéde

Megható a látvány!

Hogy ennyien jöttetek el. Hogy ennyien éreztétek, hogy a 70. évfordulón itt kell lennetek.

Megható az érzés!

Ennek adnék hangot, amikor azt mondom: Herzliche Grüße an unsere liebe deutsche Gäste – Őszinte tisztelettel köszöntöm kedves német vendégeinket. Németek az Élet Menetén? Nem valami blaszfémia ez? – kérdezhetik idősebb társaink. Nem, kedves barátaim. Ez a német csoport unokákból áll. A krematóriumokat építők, a gázkamrákat tervezők, a drótkerítéseket gyártók, a Zyklon B-gázt szállítók unokái vannak itt velünk. Ők nemcsak zarándoklatra, hanem vezeklésre is jöttek ide, nagyapáik bűneiért.

Köszöntse nagy taps őket!

Azt, amit most mondani fogok, ne fordítsátok le nekik.

El tudjátok képzelni, hogy Szálasi, Baky, Endre és a többi magyar tömeggyilkos unokái eljöjjenek hozzánk NEM VEZEKELNI – csak mindössze BOCSÁNATOT KÉRNI?

Vendégeket köszöntöttem. Köszöntlek mindannyiotokat!

De nem vagyok hajlandó köszönteni: zsidókat ÉS magyarokat! Cyrano után szabadon: magunkat kirekesztjük, ha kell, de hogy mások tegyék, azt nem tűrjük el.

De hajlandó vagyok köszönteni: a zsidókat és a nem zsidókat!

Megrázó a tudat!

Hogy itt vagyunk egy pályaudvarnál. S a túlélő itt döbben rá, hogy valami változott a lelkében. Hét évtizeden át a pályaudvarról AZOK a vagonok, vonatok jutottak eszébe, amelyek AKKOR vitték szeretteinket.

Most egy másik pályaudvarról szól egy ismert dal. Kedves barátaink szerezték nekünk. Néhány sorát idézném kis változtatással, a nap szelleméhez igazítva. A kérdés: milyen országban szeretnénk élni? Egy olyanban, amelyben

Ne legyenek olyan idők, mikor menni kell.

Mikor feltűnik a ház falán a jel.

Amikor az utcákon a gyűlölet vonul.

S a láthatáron felizzik a múlt.

Ne érezzük, hogy most már menni kell.

Bár mindig ugyanígy kezdődik el.

Milyen országban szeretnénk élni, erre válaszoltam, egy dalszöveget idézve. Most hadd mondjam el prózában: egy olyan országban szeretnénk élni, amelyben nem épülhet fel egy történelemhamisító emlékmű.

Tehát egy olyan épületnél vagyunk, amelytől sínek vezetnek Európa minden irányába.

Egy pár közülük azonban egy lengyel kisvárosig tart.

Oda, ahová rövidesen százak kelnek útra közületek.

Jelképes kavicsokkal és valódi gondolatokkal terhelném meg poggyászotokat.

Héberül ezt úgy hívják, CÉDÁ LÁDERECH – útravaló.

Mire kellenek a kavicsok? Arra, hogy az itt maradottak nevében is lerakjátok azokat a világ legnagyobb zsidótemetőjében.

Mert mi, túlélők, javarészt már nem tudunk elmenni. Többször voltunk már. Gondolatainkban mindig ott motoszkált a kérdés: ha mi végleg eltávozunk, vajon lesznek-e olyan utódaink, akik majd folytatják. Látva benneteket, úgy érzem, megnyugodhatunk.

Megható a hír!

Több százan vihetik magukkal jelképes kis köveinket, zsidók és nem zsidók, és roma barátaink. Ez utóbbiaknak szól a következő mondat. Köszönet nektek ezért a napért, hogy eljöttetek! MORE RAGI AMALA! NAISZÁRIPE LE ROMENGE ANDA KADO GYESZ!

Kedves Barátaim!

A jelképes kavicsok és a valódi gondolatok mellé útitársakat is bízok rátok.

Még nincs két hete, hogy becsuktuk a Haggadát, peszáchi könyvünket, az egyiptomi rabszolgaságról és a megszabadulásról szóló elbeszélést.

Ebben 4 fiúról történik említés: a bölcsről, a gonoszról, az együgyűről és a még kérdezni sem tudóról. Az utóbbit szólítsd meg te magad. Ők kérdeznek, te meg válaszolsz nekik. A Haggadában az ünnepről, ma zarándoklatotok értelméről.

Válaszolj nekik kérdéseikre! Mondj el nekik mindent! Mondd el, hogy ez a 70. az utolsó kerek évforduló, amikor javarészt még élnek, itt, velünk.

Mondjátok el nekik, amit nagyszüleitektől hallottatok. Hogy mit éreztek akkor, amikor először léptek ki az utcára sárga csillaggal a szívük fölött.

Mit szóltak a rendelethez, mely szerint a villamosnak csak a pótkocsijára szállhatnak fel.

Mit szóltak a zsidó élelmiszerjegyekhez?

Mit szóltak akkor, amikor naponta csak néhány órára hagyhatták el kényszerlakhelyüket, a csillagos házat.

Vigyétek magatokkal a 4 fiút is, legyenek ők is társaitok a kegyeleti zarándoklaton!

Abba a táborba mentek, amelynek magyar zsidó lakói, majd mártírjai mélységes tisztelői voltak a kor törvényeinek! Azoknak is, amelyek ellenük születtek!

Két példa.

Anyám, akit elvittek az óbudai téglagyárba, hogy ott ezrekkel várja a halálmenet indulását, a sors különös játéka folytán összetalálkozott a már korábban elhurcolt apámmal...

Gyere, Sanyi, szökjünk meg! – hívta társát, akit akkor utoljára látott.

Nem lehet! Mi lesz, ha névsorolvasáskor nem vagyunk itt? – kérdezte apám, és maradt...

A felszabadulás órájában a pesti gettó lakói először jöttek fel a pincékből, s amikor egy szovjet katona odakiáltott az egyik családnak: tépjétek már le magatokról a sárga csillagot, hisz szabadok vagytok!!!

Akkor egy idős, csontig soványodott asszony megkérdezte: ÉS VAN RENDELET RÁ?

Kedves Barátaim!

Abba a táborba mentek, amelynek mártírjai javarészt ilyen törvénytisztelők voltak.

Abba a táborba mentek, amelyben egy irodalmi mű tanúsága szerint a következő jelenet játszódott le.

Az auschwitzi rámpán, ahová a csoportok érkeztek, s ahol a szelektálás zajlott, egy német tiszt meglátott egy tíz év körüli zsidó kislányt, akinek kabátján már leszakadóban volt a sárga csillag. Odaintette magához, leguggolt hozzá, és azt mondta neki: NÉZZ JÓL A SZEMEMBE! Az egyik üvegből van. Ha eltalálod, melyik – életben maradsz! A gyerek rövid vizsgálódás után rávágta: a BAL! Honnan tudtad? – kérdezte a tiszt. Mert abban látok valami emberséget...

Igen! A szem a lélek tükre – mondták valamikor. A könnyes szem az érzelmek tükre – mondom ma, e nagyszerű látvány hatása alatt.

És ha most azt mondom, hogy a Jóisten áldása kísérjen benneteket egész utatokon, már hallom a kérdésteket: mi lesz a vigasszal? – hiszen egy rabbitól ez is elvárható...

Ám legyen!

Amikor majd ott bóklásztok a birkenaui barakkok között, amikor a múzeumban megnézitek a levágott hajakat, a bőröndöket, gyermekcipőket, műkezeket és műlábakat, s miközben lelketekben egykori gazdáiktól halljátok az utolsó jajszót, az utolsó imát, a pánikot, a kiabálást, amikor egymást keresték az egymástól elszakítottak – akkor figyeljetek fel a dalra és a látványra.

A DAL: a Hátikvá – a reményről szól.

A LÁTVÁNY: izraeli fiatalok hóráznak a drótkerítések között.

A Hátikváról, a beteljesült reményről: Auschwitz relikviái fennen hirdetik: ÁM JISZRÁÉL CHÁJ! IZRAEL NÉPE ÉL!

Imák és himnuszok

A következőkben *Simon Farkas,* a magyar származású ausztrál főkántor és fia lépett fel az emelvényre, s a híres nagykállói rebbe dalát, a Szól a kakas márt énekelték, majd elhangzott az áldozatok emlékére a Kél málé ráchámim.

Ezután a színpadon álltak: Ilan Mor nagykövet, *Heisler András,* a Mazsihisz elnöke, Kardos Péter főrabbi, s a *Kohncerto* dalkör (többségük holokauszttúlélő), amikor *Oláh Gergő* közreműködésével felcsendült a Hátikvá, Izrael Állam himnusza.

Izrael Állam magyarországi nagykövete lépett a mikrofonhoz. Ilan Mor hangsúlyozta: *Izraelben aggódva s kiemelten figyelik a magyarországi holokausztmegemlékezések 70. évfordulós eseményeit is. Az, hogy Áder János államfő is ellátogat az Élet Menete keretében Auschwitzba – tette hozzá –, fontos üzenet a magyar népnek és az egész világnak.*

Az esemény a magyar himnusz hangjaival fejeződött be, ezt énekelték nagyon sokan azok közül is, akiket hét évtizeddel ezelőtt marhavagonokba zsúfolva vittek a pusztulásba.

2014-ben jelképes létszámként hatszázan vonattal teszik meg az utat néhány óra múlva a Keleti pályaudvartól Auschwitzig, ahol idén első ízben a Birkenauig vezető három kilométeres menetúton – az áldozatok nyomában – az élen haladhatnak.

A helyszínekről **Gál Juli** *tudósított*

Élet Menete szobor *(MTI Kallos Bea fotó)*

Jom hásoá – New Yorkban, magyar szemmel

New York belvárosának egyik legismertebb zsinagógájában, a híres Fifth Avenue Zsinagógában emlékeztek meg április 27-én este a magyar zsidók deportálásának hetvenedik évfordulójáról. Helyszíni tudósítónk jelenti.

A teljesen megtelt ötszáz fős manhattani templomban a tudósítónak is már csak állóhely jutott, hogy részt vegyen a *Rabbi Yaakov Y. Kermaier* által tartott megemlékezésen, amelynek fő szónoka *Elie Wiesel* professzor volt.

Elie Wiesel. Mi, magyar zsidók, nem tudtuk, mi fog történni velünk

Az esemény keretében a jelenlévők megnézhették a magyar zsidók deportálásáról szóló film egy részletét, és visszaemlékezéseket hallgathattak meg a borzalmak napjairól. A legnagyobb hatása Elie Wiesel szavainak volt.

Wiesel beszédében kiemelte, hogy *„mi, magyar zsidók, nem tudtuk, mi fog történni velünk"*. Többször hangsúlyozta, hogy semmit sem értettek abból, ami körülöttük történt. Végül hozzátette: *„A világ csendes volt, de soha nem szabad csendben maradni!"*

A legmegrázóbb pillanat az volt, amikor arra kérték a zsinagóga közönségét, hogy az előre kiosztott programfüzetből mindenki egyszerre olvassa fel az ott szereplő gyermekek nevét. S a közel ötszáz ember egyszerre, hangosan olvasta fel a gyermekek neveit. Ezután közös kádis hangzott el.

Az est fénypontjaként a New York-i Fifth Avenue zsinagóga kántora, *Joseph Malovany* előadta a Szól a kakas márt. Előtte a világhírű izraeli származású amerikai kántor és a liturgikus zene professzora bocsánatot kért a magyar nyelven tudóktól, hogy a kiejtése nem lesz jó, de mégis magyarul szeretné elénekelni a dalt.

A megemlékezés befejezéséül Elie Wiesel recitálta az Áni Má'ámint, amelynek szövege fordításban így hangzik: „Teljes hittel hiszek a Messiás eljövetelében, és még ha késlekedik is, mindennap várom az eljövetelét."

BreuerPress / BT New York

Botrány Brüsszelben

A belga rendőrség vízágyúkkal oszlatott fel a főváros Anderlecht nevű kerületében egy nem engedélyezett antiszemita gyűlést.

A mintegy ötszáz fős rendezvény feloszlatása során személyi sérülés nem történt.

Az „antiszemita kongresszust" egy brüsszeli könyvesboltba hirdette meg a *Laurent Louis* szélsőjobboldali belga parlamenti képviselő által vezetett, Belga kiállás nevű csoportosulás. A kerületi polgármester azonban betiltotta a megmozdulást.

A brüsszeli szervezők meghívták *Dieudonnét,* a botrányos antiszemita kiszólásai révén ismertté vált francia komikust is. A kameruni fekete apától és francia fehér anyától származó Dieudonné ugyan nem jelent meg, de belgiumi hívei „megidézték szellemét", amikor ananásszal dobálták meg a rendőröket. Dieudonné ugyanis egyik videójában Annie Cordy „Chaud cacao" című dalának eredeti címét „Shoah nanas"-ra torzította.

MTI

Album egy régi pesti temetőről

A Magyar Nemzeti Múzeum emeleti dísztermében mutatták be a Nemzeti Örökség Intézete (NÖRI) által megjelentetett „Salgótarjáni utcai zsidó temető” című albumot. A patinás helyiségben a politikai, társadalmi, vallási és kulturális élet prominensein kívül neves történészek és kutatók is helyet foglaltak. Az eseményen – mások mellett – részt vett *Boross Péter* volt miniszterelnök, *Ilan Mor,* Izrael Állam magyarországi nagykövete, *Mádl Dalma,* Mádl Ferenc volt államfő özvegye, *Heisler András,* a Mazsihisz elnöke, *Streit Sándor,* a Kozma utcai temető igazgatója és *Zoltai Gusztáv,* a Dohány-körzet elnöke is.

Kovács Ákos moderátorként köszöntötte a megjelenteket, majd bemutatta az elnöki asztalnál helyet foglaló *Radnainé dr. Fogarasi Katalint,* a NÖRI elnökét mint az album felelős kiadóját, *dr. Csorba Lászlót,* az MNM főigazgatóját, *Tóth Vilmost,* a kötet szerzőjét és *N. Károly Zsolt* fotóművészt.

Radnainé dr. Fogarasi Katalin elmondta: az egy évtizede megjelenő albumsorozat ötödik darabja ez a míves alkotás, amely képvilág, korrajz, történelem, műemlékek sora, ugyanakkor egyúttal egyfajta segélykiáltás is. Ezt megindokolva kifejtette: ahhoz, hogy a magára hagyott temető ne váljon hamarosan az enyészet martalékává, „közös összefogással minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy megállítsuk a sírkert lassú pusztulását”. Beszélt arról, hogy a Budapest nyolcadik kerületében 1874-ben megnyitott temető 2002-től teljes egészében műemléknek számít, 2006-ban pedig huszonnégy sír a Nemzeti Sírkert részeként is oltalom alá került.

A továbbiakban köszönetét fejezte ki az alkotóknak, a házigazdáknak, majd régi álmát, vágyát fogalmazta meg: „Magyarország egyik legkülönlegesebb és műemlékekben leggazdagabb sírkertje szerepeljen az UNESCO Világörökségi Listáján mint nemzetközileg is számon tartott temető.”

Dr. Csorba László főigazgató többek között emlékeztetett a Szól a kakas már keletkezésére, évszázadokon átívelő szépségére. Ezután az aradi vértanúk egyike, Leiningen-Westerburg Károly visszaemlékezéséből idézett: a cibakházi hídon történt fogságba eséséről, a kiszabadításáért folytatott küzdelemről, melynek során a legnagyobb hőstett zsidó közlegények érdeme volt. Ezután a főigazgató felidézte találkozását Scheiber Sándor főrabbival, majd összegzésként hangsúlyozta: „Csodálatos nemzedékek, nagyszerű múlt örökösei vagyunk.”

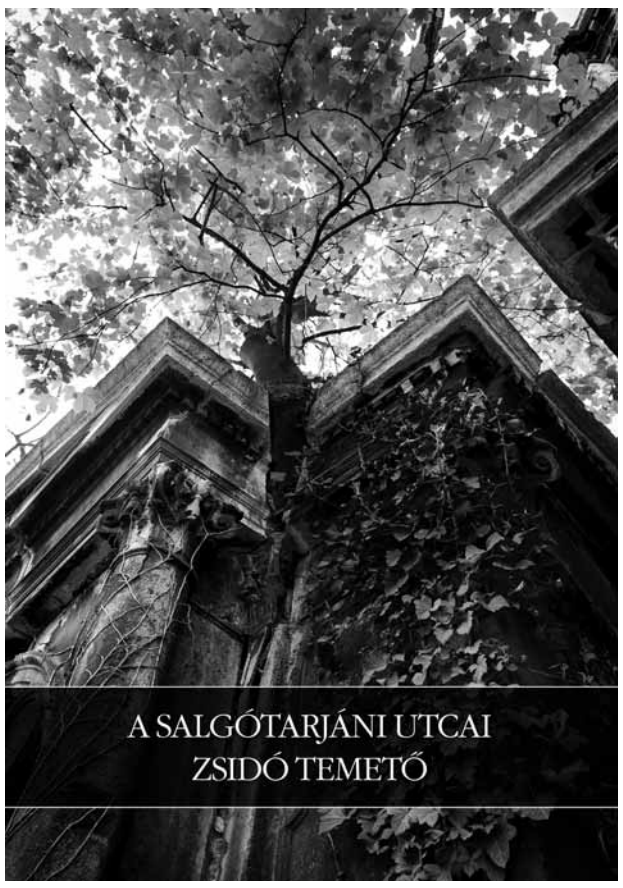

Tóth Vilmos, a kötet szerzője, aki a témát 2001 óta kutatja, alapos áttekintést adott a temető múltjáról, területi hovatartozásáról, eredeti elnevezéséről, építészeti megoldásairól, Lajta Béla alkotásairól, rabbik, tudósok, művészek, politikusok síremlékeiről. Szó esett a sírkert megnyitása előtti időkről, majd az ottani utolsó, 2004-es temetésről.

Az esemény során zongorán a közelmúltban Kossuth-díjat kapott *Jávori Ferenc* előadóművész működött közre.

-GálJuli-

Beer Ivánról igen szomorúan

Írásom idején (2014. április 25-én) temették Beer Iván barátunkat (mert ezt a szót sokan mondhatják el), kollégámat, akit vagy két évtizede ismertem meg. Zavaros idők voltak. Menekültekkel volt tele a repülőtér, a felbomlófélben lévő Szovjetunióból, amely még akkor valamennyire tartotta magát, tömegével vándoroltak, távoztak el az emberek Amerikába és Izraelbe. Nagyon sokan Magyarországon utaztak át. Beer Ivánnal akkor beszéltem először. Leánya Izraelben tanult, szabadságon volt itthon szüleinél, és ment vissza folytatni a tanulmányait. Nekem a nejem készült Izraelbe, hogy közeli rokonait meglátogassa. Akkor még nem járt a Szentföldön. A jegyet megvásároltuk, mégis probléma volt az utazással, igen sokan várakoztak. A csomagokat is erősen kifogásolták, pótdíjat kellett fizetni. Erre nem számítottunk. Meglepően sokat kértek, ennyi pénz nem volt nálunk. Hazamenni, akár taxi segítségével is, a szűk idő miatt nem lehetett. Nem tudtuk, mit tegyünk, sopánkodtunk, tanakodtunk. Ezt észrevette egy rokonszenves férfi, akit nem ismertem. Ha jól tudom, ő sem engem. Esetleg látott már valahol imádkozni, szót azonban nem váltottunk. Hozzám lépett, és felajánlotta az összeget. Annyit észlelt, hogy valaki bajban van, és nem tudja megoldani a problémáját. Így ismerkedtünk meg, ezután már többször találkoztunk különböző rendezvényeken. Nagy örömömre kollégák lettünk az ORZSE-n. Hallgatóival sokat beszéltem, rajongtak érte. A legokosabb dolgokat is humorral fűszerezte, így rendkívül élvezték előadásait. Mindent megtett, hogy megértsék mondanivalóját, amelyet azonban számon is kért. Ezért becsülték és becsülik diákjai. Mert amit megtanított, hasznos, és munkájuk során nélkülözhetetlenné vált.

Tudom azt is, hogy pályája nem volt sétagalopp. Mert bizony adódott olyan idő, amikor az Izraellel való barátság bűnnek számított. Követség látogatása, vagy részt venni találkozókon bizonyos személyekkel, szankciókat vont maga után. Ez még börtönt is jelenthetett. Volt is része benne. Gerincét azonban nem törte meg, járta a maga útját. A negatív tapasztalatokat is megemlítette e foglalkozásokon, mert a tisztánlátás ezt megkövetelte.

Munkásságának lényegévé vált a kendőzetlen múlt és jelen ismertetése. Ars poeticáját maga fogalmazta meg, és ahhoz hűséges is volt. Halála nagy veszteség. Az emlékezés fontos, de nem elég. Munkásságának szellemét folytatni nagy feladat, de legalább meg kell kísérelni. Egy kicsiny üzletet vezetett, ebből élt. Ha megkérdezték, hogy megy a bolt, azt mondta, hogy kínaiul fog válaszolni: csak pang. Mégis hűséges volt az általa meghatározott feladatokhoz. Nem akart és nem is tudott más lenni. Az elfogulatlan idő őt igazolta, és követői számára ma is igazolja. Hívei – míg írom e sorokat – felhívtak telefonon, szeretnék, hogy a közeljövőben akik eddig nem voltak ott, felkeressék, felkeressük a sírját, és elhelyezzük az emlékezés kavicsát. A kavics nem hamvad el, mint a virág. Bölcseink tudták, és ezért javasolták a hervadó virág helyett. Őrzi az emlékezést. Ezt jelzi a kavicsok sokasága.

Deutsch Gábor

MAGÉN ISTVÁN

Olvasónapló

Izrael Állam története *(14.)*

Felmerülhet a kérdés, hogy az októberi háborút követő „békés” korszak valóban békés volt-e. Legalábbis a szó mindennapi, elfogadott értelmében. 1973. november 11-én a Szuez–Kairó országút 101-es kilométerkövénél elkezdett tárgyalások a felek eltérő álláspontja miatt nem sok jóval kecsegtettek. Áriél Sáron seregei még hat hétig maradtak a csatorna túloldalán, ami természetesen sértette Egyiptom önérzetét. A tárgyalásokon folytatott szópárbajok nem segítették az előrehaladást, sőt azt eredményezték, hogy Izrael a szíriai fronton sem vonult vissza. Az arabok teljes visszavonulást követeltek az 1967-es határok mögé. Gyűlölködtek, bosszút esküdtek, fenyegetőztek. Az olajtermelő országok új eszközt találtak a nyomásgyakorlásra az Izraelt támogató országokkal szemben. Szaúd-Arábia vezetésével megalakult az Olajexportáló Országok Szervezete, az OPEC, lényegében egy kartell, mely az olajárak emelésével kénye-kedve szerint zsarolta a világot. Mindennek folyamodványa volt az ún. „olaj–dollár diplomácia”. A tárgyalóasztaloknál felhozott legkeményebb érv az arabok részéről az olajárak önkényes, minden tisztességet mellőző emelése volt.

Izraelben a háború miatt korábban elhalasztott választások a Maárách, a Munkapárt győzelmét hozták, mely, mint 1949-ben, a Nemzeti Vallásos Pártot most is meghívta a kormányzásba. Golda Meirnek nagy fejtörést okozott a kormányalakítás a háborús veszteségek miatt megosztott országban. A Kneszet Külügyi és Védelmi Bizottságának ülésén feltárták azokat a legfrissebb jelentéseket, melyek arról szóltak, hogy a szíriaiak folytatni akarják a háborút. Izrael országán ismét úrrá lett a veszélyérzet. Ebben a légkörben mondta el Rabin híres, az érlelődő mozgolódásoknak irányt adó mondatát: „Ha véget akarunk vetni a belső széthullás folyamatának, azonnal meg kell alakítanunk a kormányt.”

„Öt nappal később Golda Meir megalakította új kormányát” – szögezi le Martin Gilbert Izrael története című könyvében, melyről Efraim Karsh, a londoni King’s College professzora így nyilatkozott: „A legátfogóbb és a legalaposabb Izrael-történet, amit valaha történész írt.” Gilbert kihangsúlyozza, hogy a veszély közelebb hozta az egymással vitázó politikusokat. Dáján és Peresz is megegyeztek egy szűkebb körű, megerősödött munkapárti koalícióban való részvételben.

A híres amerikai külügyminiszter, Henry Kissinger ellentmondásokkal terhelt szerepe közismert az egyiptomi–izraeli béketárgyalások folyamatában. 1974 januárjában az izraeliek visszavonultak a Csatorna keleti partjára, sőt onnan még öt kilométerrel arrább építették ki állásaikat. Február 2-án a szíriaiak izraeli katonai és polgári településeket bombáztak. A szíriai külügyminiszter fogadkozott, hogy országa „állandó és valóságos háborút fog viselni” Izrael ellen. A szíriaiak céltudatosságára jellemző volt nyíltan hangoztatott tervük, miszerint a céljuk az, hogy Izraelt a tartalékosok állandó mozgósítására kényszerítsék, és ezzel az ország gazdaságát megbénítsák. Tavasszal az izraelieket megrendítette a hír, hogy Szíriában a francia idegenlégió mintájára csapatokat toboroznak, melyben kuvaitiak, marokkóiak, szaúd-arábiaiak, észak-koreaiak, kubaiak és más nemzetek kalandra éhes, jól képzett, állig felfegyverzett és gyilkolni kész fiai szolgálnának.

Közben nemzetközileg elismerték a PFSZ-t, melyet a hírhedt szervezet tagjai úgy ünnepeltek meg, hogy Észak-Izraelben, Máálotban megszálltak egy iskolát, ahol egy cfáti vallásos iskola osztálykiránduláson lévő tanulói töltötték az éjszakát. A diákok közül huszonkettőt meggyilkoltak.

Az is kiderült, hogy az akciót a PFSZ „mérsékelt” szárnya szervezte, mely kapcsolatban állt az izraeli „galambokkal”.

A történetnek, mely így is rettenetes, még nincs vége. Amikor a terroristák éjszaka Máálot faluba behatoltak, egy magánlakás mellett haladtak el, melyben Hanna és Joszéf Kohen lakott három gyermekével: Bejával, Élivel és Icikkel. A terroristák az éjszaka közepén becsöngettek. Az apa nyitott ajtót. Kirángatták a lépcsőházba, és Kalasnyikovval agyonlőtték. A hároméves Éli és a hatéves Bejá édesanyjuk szobájába szaladt, a másfél éves süketnéma Icik békésen aludt a kiságyában. Az anya óriási lélekjelenlétről tett tanúságot. A másfél éves süketnéma kisfiút az ágy alá rejtette, aki nem hallott semmit, átaludta a szörnyű eseményeket. A terroristák megölték a hároméves Élit és az anyát, a hatéves Bejá súlyosan megsebesült. A másfél éves Icik sértetlen maradt.

„November 22-én az ENSZ Közgyűlése New Yorkban megszavazta, hogy a PFSZ minden ENSZ-tanácskozáson megfigyelőként részt vehet. (...) Arafatot felállva ünnepelték a delegátusok. (...) A PFSZ egy éven át lobbizott azért, hogy hivatalosan is elítéljék a cionizmust. Első sikeréit 1975-ben Mexikóban, a nők nemzetközi konferenciáján és az ENSZ két testületénél, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnél (ILO) és az ENSZ Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezeténél (UNESCO) érte el” – olvashatjuk Martin Gilbert Izrael története című könyvében.

Az Izrael-ellenes kampány szóvivői, kiforgatva a judaizmus lényegét, eltorzítva a Szentírásban kinyilatkoztatottakat, félremagyarázva a judaizmusnak a kereszténységben, az iszlámban és az egyetemes emberi kultúrában betöltött szerepét, mindazt, amit a zsoltárok kifejeznek, mindazt, amit a Szentírás modalitásainak tulajdonítanak, történelemhamisítással, hazugsággal, elhallgatással kombinált agymosásba kezdtek. 1975. november 10-én felszólították az ENSZ Közgyűlését, hogy a cionizmust rasszizmusként bélyegezze meg. Akik akkor éltek, és még jelen van az a nemzedék, emlékezhetnek a kommunista média találékonyságára ezen a területen.

Harmincöt állam, köztük Nagy-Britannia, Franciaország, Nyugat-Németország, az Egyesült Államok, Kanada és mások szavaztak a cionizmusnak a rasszizmussal való azonosítása ellen. Daniel Moynihan, az Egyesült Államok ENSZ-képviselője így beszélt emlékezetes felszólalásában: „Az Egyesült Államok nem tekinti magára nézve elfogadhatónak, és ezért nem is fogja megszavazni ezt a felháborító döntést. Szörnyű rém szabadult rá a világra. Az antiszemita gyűlölködés most nemzetközi szankciók formájában öltött testet.” Chájim Herzog, Izrael akkori ENSZ-nagykövete országa védelmében elmondott beszédét azzal zárta, hogy a küldöttek szeme láttára széttépte a határozati javaslatot.

A szavazatok összeszámlálásakor kiderült, hogy az előterjesztést hetvenöt állam szavazta meg, tizenhét arab ország, tizenhárom az ún. „szocialista táborból”, huszonkét afrikai és több dél-amerikai ún. fejlődő ország és mások, például Mexikó, Brazília, India, Portugália...

„Az Egyesült Nemzetek szellemiségét érte itt olyan támadás e határozat elfogadásával, melyet meggondolatlanul és szükségtelenül erőltettek szavazásra a szélsőségesek, akik még azt sem fogták fel, hogy túl messze mentek. Félek, hogy e szavazás következményei túlságosan hamar jelentkeznek majd” – fejezte ki aggodalmait a luxemburgi Gaston Thorn, a közgyűlés akkori elnöke.

A londoni Observer felhívta olvasói figyelmét egy apró tényre. Izrael állama a szavazás előtti napon állampolgári egyenlőséget biztosított az arab kisebbségeknek.

Henry Kissinger híres „ingázó diplomáciája” végre, annyi kísérlet után, sikert hozott. 1975. szeptember 4-én megállapodást írtak alá Izrael és Egyiptom között. A megállapodást kísérő „egyetértési memorandumban” Washington kötelezte magát, hogy nem tárgyal a PFSZ-szel, mert az terrorszervezet, amely nem ismeri el Izrael létjogosultságát sem.

A megállapodás Rabin „ötfokozatú békedoktrínájára” épült. Rabinnak köszönhető az is, hogy az egyiptomiak kijelentették, nem alkalmaznak erőszakot, sem katonai blokádot, továbbá hogy izraeli kereskedelmi hajók számára átjárást biztosítanak a Szuezi-csatornán.

1975 decemberétől kezdve Izrael helyzete a Nyugati Parton megváltozott. A Gus Emunim (az erőshitűek tömbje) nevű, „modern vallásos” fiatalokból és családokból álló csoport települések tucatjait hozta létre a Nyugati Parton. A csoport tagjainak áldozatos tevékenysége folytán jól védhető, rendezett, fejlett infrastruktúrával rendelkező települések jöttek létre. Az egyik legjelentősebb ezek közül Máálé Ádumim volt, mely néhány év alatt húszezer lakosú várossá nőtt, gyárakkal, üzemekkel, üzlethálózattal, lakónegyedekkel, Izrael vérkeringéséhez csatlakozó gyorsforgalmi bekötőúttal. A település nevét Józsué Könyvének egyik részletéből merítette, mely Júda és Benjámin törzsének találkozásáról szól.

(folytatjuk)

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Balatonfüredi üdülőnk ez évben is várja kedves vendégeit két- és négyágyas, televíziós, fürdőszobás szobáiban, teljes ellátással (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora). Jelentkezni lehet a Szociális Osztályon személyesen vagy a 413-5571-es telefonszámon.

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Bp. XIII. ker., Tátra utcában kiadó egy 59 m²-es, kétszobás, távfűtéses lakás. Érdeklődni lehet: munkaidőben a 06-30-217-3460 telefonon.

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikus mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszobás, komfortos öröklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Teleki Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, telkes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

Gyere velünk önkéntesnek Izraelbe polgári munkára! Programunk folytatódik! Csoportok indulnak: június 8.–29., illetve augusztus 24.–szeptember 14. Jelentkezés: Deutsch János, 06-20-233-8454, lljano@freemail.hu, illetve keddenként 16–17 óra között az Izraeli Kulturális Központban.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Társasházak közös képviseletét műszaki háttérrel (kőműves, festés), padlások, pincék, lépcsőházak takarítását vállalom. 06-70-216-0234.

Középkorú, széles látókörű, megbízható és leinformálható hölgy gyermekfelügyeletet, idősgondozást vállal, háztartásban igény szerint segítséget nyújt. További érdeklődés az esti órákban a 06-30-294-5434-es telefonszámon lehetséges.

Idős ember gondozását, felügyeletét vállalom nappal vagy 24 órában Budapesten. Minden megoldás érdekel. Leinformálható (előző családnál eltöltött 3 év Újlipótvárosban). 06-30-989-4398.

Zsinagógától 10 percre 2 szobás lakás turistáknak kiadó. +36-30-658-9282.

Budapesten, a Dohány utcában 11+3 m²-es iroda eladó. + 36-20-935-4867.

Budapest belvárosában üdüljön fél áron. +36-20-935-4867.

Víz-, gáz-, fűtésszerelés, lakásfelújítás. Farkas Zsolt, 06-30-381-0672.

HÁZASSÁG

Oslói, fiatalos, kisportolt, 50-es férfi keresi párját 30–40 éves hölgy személyében. Egy gyermek nem akadály. Fényképet kérek és küldök. Gabriel.Wolf@netcom-gsm.no

Halálozások

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy Köves László életének 75. évében váratlanul elhunyt. A gyászoló család.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Mártír-istentiszteletek 2014

Május 18.		
Egyek	11.00	Temető
Május 25.		
Baja	11.00	Ady E. könyvtár
Mosonmagyaróvár	16.00	Emlékműavatás
Nagykanizsa	10.30	Zsinagóga
Szarvas	10.00	Temető
Június 1.		
Devecser	11.00	Temető
Pásztó	10.00	Zsinagógafal
	10.30	Emlékmű
	11.00	Temető
Tatabánya	14.00	Temető
Zalaegerszeg	10.30	Zsinagóga
	12.00	Temető
Kispest	11.00	Temető
Június 8.		
Eger	14.00	Temető
Kecskemét	14.30	Temető
Kiskunhalas	11.00	Zsinagóga
Révkomárom	10.30	Temető
Június 15.		
Esztergom	11.00	Temető
Gyöngyös	11.00	Temető
Kápolnásnyék	16.00	Temető
Tata	10.00	Temető
Nyíregyháza	10.00	Holokauszt-emlékmű
	11.00	Temető
Szécsény	11.00	Temető
Székesfehérvár	11.00	Temető
Június 22.		
Balassagyarmat	11.00	Temető
Dunaföldvár	11.00	Temető
Kiskőrös	15.00	Frankel-zsinagóga
Kecel		
Soltvadkert		
Miskolc	11.00	Temető
Nagykáta	11.00	Temető
Salgótarján	11.00	Temető
Június 24.		
Vác	10.00	Temető
Június 29.		
Békéscsaba	15.00	Temető
Dombóvár	14.00	Temető
Győr	10.00	Temető
Gyula	12.00	Temető
Hódmezővásárhely	16.30	Temető
	17.30	Zsinagóga
Kaposvár	10.00	Temető
Szeged	10.00	Holokauszt-emlékmű
	11.00	Zsinagóga
Szolnok	11.30	Zsinagóga
Veszprém	10.00	Temető
Dabas	17.00	Temető
Július 6.		
Sárbogárd	16.00	Temető
Jászberény	11.00	Temető
Karcag	11.00	Zsinagóga és temető
Nagykőrös	11.30	Zsinagóga
Pápa	10.30	Zsinagóga
Pécs	10.30	Zsinagóga
Szombathely	10.00	Fő tér emlékműavatás, majd zsinagóga
Tapolca	10.30	Volt gettó
	14.00	Temető
Cegléd	15.00	Temető
Keszthely	11.00	Zsinagóga
Július 13.		
Sopron	11.00	Temető
Soroksár	9.30	Temető
Pesterzsébet	10.15	
Csepel	11.30	
Szekszárd	10.30	Művészetek Háza, volt zsinagóga
Július 20.		
Újpest, Rákospalota	18.00	Zsinagóga

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges!

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Máj. 16.	Szombat reggel Máj. 17.	Péntek este Máj. 23.	Szombat reggel Máj. 24.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.10	8.00	20.20	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	19.00	9.00	19.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.10	9.00	20.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.50	8.00	20.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.50	8.00	20.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Május 16. péntek	Ijjár 16.	Gyertyagyújtás: 7.56
Május 17. szombat	Ijjár 17.	Szombat kimenetele: 9.12
Május 18. vasárnap	Ijjár 18.	Lág báomer
Május 23. péntek	Ijjár 23.	Gyertyagyújtás 8.05
Május 24. szombat	Ijjár 24.	Szombat kimenetele: 9.22
		Újholdhirdetés
Május 29. csütörtök	Ijjár 29.	Jom kippur kátán
Május 30. péntek	Sziván 1.	Gyertyagyújtás: 8.12 Újhold
Május 31. szombat	Sziván 2.	Szombat kimenetele: 9.31

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 11 287 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető gondozására használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Egyúttal megköszönjük mindazoknak, akik az elmúlt években alapítványunknak adták az 1%-ot, és ezzel járultak hozzá a veszprémi zsidó közösség élete egy kis szeletének javításához. Sajnos az új törvények alapján alapítványunk a közhasznúsági feltételeknek nem felel meg, így kérjük, hogy az 1%-ot más, arra jogosult zsidó szervezetnek adják.

*

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 18 éve működő **Cödoko Zsidó Szociális, Nevelési és Kulturális Alapítvány** részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. Adószámunk: 18049196-1-42.

*

Kérjük, tájékoztassa személyi jövedelemadót fizető hozzátartozóit, hogy a **Joint Magyarország/Mazs Alapítvány** – amelynek kiemelt programja a közel 5000 holokauszttúlélő támogatása – nagyon várja az 1%-os felajánlásokat, hogy a jövőben még több rászorulón tudjon segíteni. Adószámunk: 19664651-2-42. Nagyon köszönjük!

A Pécsi Zsidó Hitközség Hagyomány Szociális Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére ajánlották. A kuratórium döntése alapján a céloknak megfelelően használtuk és használjuk fel. Kérjük, hogy a 2013-as évről beadott adóbevallásukban 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére tegyék meg, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 19034834-1-02.

*

Tisztelt Adományozó!

Kérjük, hogy adójának 1%-ával támogassa a **Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközséget** mint egyházat. Technikai szám: 0107

Ugyancsak kérjük, hogy adójának további 1%-ával támogassa az **Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítványt** mint társadalmi szervezetet. Adószám: 19700557-1-42. Támogatását köszönjük.

*

Kérjük, támogassa alapítványunkat adója 1%-a felajánlásával. **Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány.** Adószám: 18170696-1-42. Köszönjük a támogatását.

*

Kérjük, hogy jövedelemadója 1%-ával támogassa a Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. **Igaz Emberekért Alapítvány**, 18040094-1-42.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Lengyelország–Ukrajna

Michael Schudrich lengyel főrabbi sajtónyilatkozata szerint a varsói hitközség peszách alkalmából élelmiszer-szállítmányt küldött a nyugat-ukrajnai Ivano-Frankivsk hitközségének. A polgárháborúval fenyegető belső feszültségek miatt az utóbbi időben az ukrajnai zsidó közösség anyagi és biztonsági helyzete jelentősen romlott. A főrabbi elmondta, hogy apai nagyszülei is az egykor az Osztrák–Magyar Monarchiához tartozó városból származtak. *Anna Chipczynska,* a hitközség nemrégiben megválasztott elnöke szerint a közösség tagjai kötelességüknek érzik, hogy a szomszédos országban élő zsidóknak segítséget nyújtsanak. A 240 000 lakosú Ivano-Frankivskban (korábban, magyarosan: Sztanyiszlav) jelenleg 300–350 hittestvérünk él. 1931-ben a lakosság 40 százaléka zsidó volt. 1941-ben magyar és német csapatok foglalták el a várost. A megszállók a nagyjából 30 000 fős közösség tagjainak egy részét a temetőben gyilkolták meg, mintegy tízezer személyt pedig a belzeci koncentrációs táborba hurcoltak. A többiek a helyi gettóban pusztultak el.

Kína

A Henan tartományban fekvő Kaifengben élő zsidó közösség több mint száz tagja ünnepelte meg a peszáchot. A széder lebonyolítását a jeruzsálemi Shavei Israel szervezet segítette. Az estet a 28 éves *Tzuri (Heng) Si* vezette, aki négy éve alijázott Kafengből. Tzuri Si Izraelből hozott Haggadát, maceszt, kóser bort és a szédertálhoz szükséges jelképes ételeket. *Michael Freund,* a Shavei alapító elnöke kijelentette, hogy „Kafei zsidó polgárai hidat jelentenek Kína és Izrael között”. A „Selyemúton”, Perzsiából érkező szefárd zsidók a 8–9 században jelentek meg Kínában. Az első zsinagóga 1163-ban létesült Kaifengben. A 19. század közepére a közösségi élet és a vallási tevékenység megszűnt, de sokan megőrizték identitásukat. Jelenleg mintegy ezer, zsidó gyökerekkel rendelkező személy él a városban, akik ápolják örökségüket.

Románia

A bukaresti Elie Wiesel Intézet tájékoztatása szerint a katonai ügyészség vizsgálata megállapította, hogy a Iasi melletti Vulturinál 2010-ben talált tömegsírban meggyilkolt zsidók nyugszanak, akiket 1941 júniusában a térségben állomásozó román katonák öltek meg. A 36 áldozat között 12 gyerek és 9 nő található. Korábban már felfedezték a Stanica Roznovanu-i tömegsírt, ahol a kutatók 311 elpusztított személy tetemére bukkantak. Az Elie Wiesel Intézetet 2004-ben alapították, és a holokauszt romániai eseményeinek kutatásával és oktatási tevékenységgel foglalkozik.

Oroszország

A Zsidó Közösségi Ház szervezésében Moszkvában megrendezték az első felekezetközi kulturális maratont, amelynek ünnepélyes megnyitása a Memorial Zsinagógában történt. A projekt támogatói között a különböző vallási szervezetek, a Joint, az Oroszországi Zsidó Kongresszus és mások szerepeltek. A program logója „Ünnepi hagyományok, ünnepi ízek és ünnepi zene” volt. A két hétig tartó fesztivál során a peszáchi és a húsvéti hagyományokról előadások hangzottak el, valamint kiállításokat, kulináris és zenei programokat tartottak.

kovács

Ferenc pápa fogadta Hanti Vilmost, a FIR–MEASZ elnökét, valamint Kerecsényi Zoltánt, a MEASZ alelnökét. Az egyházfő szívélyesen elbeszélgetett a magyar antifasiszta vezetőkkel, megáldotta a FIR Béke Vándorfáklyát, és átvette a részére szóló magyar nyelvű díszoklevelet.

Olvasói levél

Élet Menete ’88

A magyar holokauszt 70. évfordulójának évében gondolom, nem érdektelen, ha felidézem néhány sorban a legeslegelső Élet Menetét.

Valójában az első, nem hivatalos rendezvényt – ilyen néven – 1988 áprilisában tartották, Izrael megalapításának 40. évfordulója tiszteletére. A világ minden országából kétezer fiatalt várt a zsidó állam az addig példátlan eseményen. Bármily meglepő, Magyarország nemcsak részt vett az első életmeneten, hanem a kétezer fiatal Magyarországon találkozott, s hazánkon keresztül vezetett az út előbb Lengyelországba, majd Izraelbe. Öt fiatal és egy tanár képviselte a magyar zsidóságot. Az Anna Frank Gimnázium igazgatónője, Schöner Alfrédné (Juli) felkért engem, aki akkor már több mint tíz alkalommal jártam Izraelben, hogy vezessem a kicsiny csoportot, amelynek tagjai Dötsch Szilvia, Kerekes Judit, Légrádi Andrea, Schöner Zsuzsa és Zakariás Éva másodikos tanulók voltak.

Repülőgéppel érkeztünk meg Varsóba, onnan autóbusszal mentünk tovább a belvárosba, ahol elegáns hotelekben szállásoltak el bennünket. Érdekesség, hogy a házigazdák nem tudták vállalni a zsidó vallásnak megfelelő élelmezést, a reggeli és a vacsora így hát Izraelből érkezett; vagyis szigorúan kóser volt. A lengyelországi zsidóság hiányát mindennap tapasztalhattuk. Megtekintettük a helyreállított varsói óvárost, a helyi zsidónegyedet, illetve később autóbusszal beutaztuk a jelentősebb lengyel városokat. A korábban népes zsidó közösségeknek már nyomuk sem volt, alig találtunk holokauszttúlélőt, jóllehet a varsói zsidónegyedet is helyreállították, a rámpa helyén létesített benzinkutat (!) is elbontották, mégis minden nagyon szomorúnak tűnt, egy eltűnt életforma fájdalmas mementói voltak.

Természetesen Auschwitzba is eljutottunk. Az egykori koncentrációs tábor bejáratánál az életmenet valamennyi résztvevője kapott egy viharkabátot és egy hátizsákot. Mindkettőn a Magen Dávid mellett angol nyelvű felirat: *March of the Living* (valószínűleg ezeken az emléktárgyakon szerepelt ez a név először!). Az istentiszteletet egy amerikai és egy izraeli rabbi közösen tartotta, majd megrendülve jártuk végig a barakkokat, végül gyalog mentünk át Birkenauba. A következő napon Majdanekbe, a Lublin városától két kilométerre található koncentrációs táborba látogattunk. Az MTA-ban dolgozó kutatóvegyész férjem az 1980-as években gyakran megfordult Lengyelországban. Ő évekkel korábban már járt ott, s elárulta, hogy mivel felszabadítása után Majdanek megmaradt olyan állapotban, ahogyan az működött az emberek tömeges és szisztematikus legyilkolása idején, az akkori valóságot ott lehet igazán megismerni. Fel kellett készítenem a gyerekeket arra, hogy most találkoznak először a fasizmus borzalmaival. A döbbenetesen brutális képtől mégis sokan rosszul lettek.

Lengyelországból az El Al járatával mentünk Izraelbe, ahol öt napot töltöttünk. A diákokat és a tanárokat egy jeruzsálemi kollégiumban helyezték el. Az államalapítás ünnepét a tel-avivi La Guardia Stadionban rendezték meg, ahol beszédet mondott az államelnök, Chájim Herzog. A műsor végén ejtőernyősök szálltak le. Soha nem feledhető élményben volt részünk. A gyerekek első alkalommal tölthettek el egy szombatot Izraelben: akiknek volt hozzátartozójuk, azok náluk ünnepelték a sábbátot, akiknek nem volt, azokat tel-avivi rokonaimnál helyeztem el. Izrael és Magyarország között 1988-ban még nem volt diplomáciai kapcsolat, és közvetlen légi járat sem működött még Tel-Aviv és Budapest között. Ezért hazafelé Tel-Avivból Bécsen keresztül érkeztünk. A Mazsihisz külön furgonnal várt minket a schwechati repülőtéren!

Azóta számos Élet Menetét rendeztek már, nekem mégis ez az első, nem hivatalos volt az igazi.

Kozák Mátyásné

...és ideje van a nevetésnek

Ön dönt, iszik vagy vezet. De egyszerre mind a hármat semmiképp.

* * *

Mi nem haldoklunk. Mi így élünk.

* * *

Drága szüleim, küldjetek 10 000 Ft-ot, hogy megnyugodjak, nincsenek anyagi gondjaitok.

* * *

A barátnőmnek és nekem azonos az ízlésünk. Ő engem szeret, én pedig magamat.

Lág báomer Újpesten

2014. május 18-án, 16 órakor tradicionális lág báomert tartunk. Az ünnep egyedülálló alkalommal társul.
Lunczer Imrét,
az Újpesti Szeretetotthon lakóját és az újpest-rákospalotai templomkörzet tagját
köszöntjük 100. születésnapján.
Szerdócz J. Ervin rabbihelyettes ismerteti az ünnep jelentőségét. Kerti sütés-főzés, meglepetés-program, ének, vidámság. Mindenkit szeretettel várunk.

Máté György
elnök

Szerdócz J. Ervin
rabbihelyettes

és az elöljáróság

Cím: IV., Berzeviczy u. 8.

SPÁNN GÁBOR

Susanna

Kedves Olvasó!

Ebben a jegyzetemben megszegem az újságírás néhány elemi alapszabályát. Tudnüllik azzal kezdem a címben nevezett hölgy történetét, hogy az Önök bocsánatát kérem. Márpedig még a Viharsarokban lévő újságíróképzőben is úgy tanítják, hogy egy publicisztikában legfontosabb az első és az utolsó mondat, mert a beköszöntő teszi kíváncsivá az olvasót, és az utolsó mondat után marad róla kellemes vagy elítélő véleménye. Ha egy újságíró bocsánatot kér még el sem mesélt történetéért, az már azt sugallja, hogy a következő sorokban hazugság várható. Lehet, hogy most egyesekben nem is bujtatott önreklám-érzet támad, mert ismét szóba kell hozzam az e lapban már recenzált Kacag a zsidó című CD-met (főszerkesztőmben már szervült is ez az érzés).

Az történt ugyanis, hogy valamelyik nap megszólalt a mobilom, és egy magyarul hibátlanul beszélő, idős női hang Susanna néven mutatkozott be azzal, hogy ő Zürichből elég kalandos úton, de kiderítette az elérhetőségemet. Miután meggratuláltam sikeres nyomozói munkáját, értetlenül vártam, hogy mit akarhat tőlem egy számomra ismeretlen hölgy a csoki és a karórák paradicsomából. Elmondta röviden történetét. Ő a szlovákiai Gömörben született, ami ugyan magyarlakta terület, de történelmének során csak percekre tartozott Magyarországhoz. Lakói viszont nagy gonddal őrizték, beszélték és ápolták a magyar nyelvet.

Susanna vallásos zsidó családban nőtt fel – ami akkor ott jó ideig nem számított bűnnek –, ennek ellenére elmondása szerint felmenői, ha nem imádkoztak, magyarul beszélgettek egymás között, és mind nagymamája, mind édesanyja magyar meséket olvasott neki kisgyerekkorában. Az ő személyes sorsa úgy alakult, hogy rövid időre a felszabadulás után magyarországi lakos lett. De miután gyermekei külföldre házasodtak, ő is úgy döntött, hogy életének hátralevő részét inkább a haldokló kapitalizmus betegágyában éli le, mint társutasként, a győzelemre ítélt szocializmus építésének ateista robotosaként, Végül Svájcban kötött ki zürichi lakosként, aminek életszínvonala szempontjából csak pozitív hozadéka volt, viszont felnőtt gyerekei kirepültével őt is elérte minden külföldön élő magyarok legrémesebb lázálma: a magány.

Zürich amolyan népek kohója, emberi franciasaláta. Elmondása szerint jobb oldali szomszédja pakisztáni származású taxisofőr, balról jómódú orosz család lakik, és a háziúr gyanúja szerint porosz nemesi család sarja, akire a második világháborúban viselt dolgai miatt otthon számonkérés várt volna, ezért doxáéknál talált menedéket. Mivel a környezetében nem élnek magyarok (zsidót is alig ismer, különösen vallását gyakorlót), a svájciak eltorzított németségével kénytelen beszélgetni, amivel üzletet lehet kötni, de igaz barátságot soha. Imádkozni lehet egyedül, társasági életet élni kevésbé. Ezért legféltettebb kincsei magyar nyelvű könyvei és újságjai. Ha néhanapján pesti barátnője meglátogatja, attól nem pirospaprikát kér, hanem magyar nyelvű könyveket, újságokat. Évek óta előfizetője az Új Életnek is, ahol egyik kedvenc olvasmánya kéthetente megjelenő humoros írásom (főszerkesztőm ezt bátran ki is húzhatja). Ezért volt boldog, amikor a közelmúltban születésnapjára a már említett barátnő ajándékba vitte neki a frissen megjelent Kacag a zsidó című CD-met. Nemcsak a magyar szó, a köztük felhangzó klezmermuzsika vagy a zsidó humor rég hallott szófordulatai szereztek örömet, de úgy érezte, hogy amíg azt hallgatja, nincs egyedül. Úgy érezte, hogy írásaim nyomán megkereshet, legyek segítségére abban, amit egyetlen gyógyszernek tekint a magány okozta depresszió ellen. Kérte, hogy írjam meg felajánlkozását: ha akad a magyar zsidók körében olyan, aki egy ma már magyarul hibákkal író, idős asszony levelezőpartnere akar lenni, jelentkezzen nála levelével, és reméli, hogy lesz türelme kisilabizálni az ő sorait, és így talán földrajzilag távol, de lelkileg közel új barátot találhat.

Az apróhirdetést személytelennek, üzletszerűnek tekinti, és úgy érzi, hogy egy újságíró ajánlása inkább megmozdítja a szíveket. Vívódtam, mit feleljek neki. Elképzeltem, hogy az ott anyagi gondok nélkül, bőségben élő, idős zsidó asszony tudja, hogy imái ugyan eljutnak Istenünkhöz, de földi választ csak élő embertől kaphat, és az idegenek tengerében magányos világítótoronyként csupán olvasmányaiban őrzi anyanyelvét, és ezt szeretné megtartani, ápolni a haláláig.

Ha valaki ehhez kér tőlem segítséget, úgy érzem, azt nem tagadhatom meg. Ezért ígértem meg, hogy megírom történetét és kérését, reménykedve abban, akad még hazánkban olyan, aki nem szkájpolással, cseteléssel vagy sms-írással múlatja idejét, és ezt barátságnak csúfolja, mert Susanna ragaszkodik a kézzel írt levélváltás ósdi, de emberi formájához. Felhatalmazott arra is, hogy teljes nevét és címét adjam meg, hogy ha segélykiáltással felérő kérelmére valaki pozitívan reagál, ő elérhető legyen (Susanna Vozar, 6052 Zürich, Höhenring 27., Svájc).

Így talán már érthető, hogy miért voltam kénytelen ismét szóba hozni zsengémet, és azzal zárom ezt a kis jegyzetet, hogy figyelmébe ajánlom mindazon zsidózó honfitársaimnak, akik kellő gúnnyal beszélnek a „zsidó-magyar együttélés” általuk elképzelt követelményeiről. Megnyugtatom őket, hogy a magyarságot Zürich egyik mellékutcájában egy magányos, idős zsidó asszony a meghatalmazásuk nélkül is féltőn őrzi!